

Slovenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1⁻

Štev. 205.

V Ljubljani, ponedeljek 12. septembra 1938.

Leto III.

Pred 18.000 ljudmi iz Slovenske krajine na ogromnem taboru v Črensovcih

Važen govor voditelja dr. Korošca

o volitvah, o madžarski manjšini, o Judih pri nas in o narodnem jubileju Slovenske krajine

Ljubljana, 12. septembra.

Na včerajšnjem taboru v Črensovcih, ki je po veličastnosti in številnosti prekosil vse neštele letošnje taborne po slovenski zemlji in s tem uspešno kronal in zaključil razgibano taborno dobo, je imel naš voditelj dr. Anton Korošec pred 18.000 poslušalci velik in pomemben govor, ki je, sodeč po prvih današnjih poročilih, mogočno odjeknil po vsej Jugoslaviji in tudi izven nje. V svojem govoru je dr. Korošec povedal naslednje:

DRAGA SLOVENSKA KRAJINA!

Stoletja in stoletja po smrti kneza Kocija te nismo smeli pritisniti na svoje srce. Kakor mlada nevesta si nam bili skrivna in odtegnjena, naša ljubezen je morala biti ponižna in tiha. Šele pred 20. leti si se nam smela pridružiti in videli smo tvojo lepoto, tvojo dobroto in tvojo zvestobo. Danes slavimo na teh blagoslovljenih tleh Slovenske krajine 20. letnico, odkar si se pridružila Sloveniji in Jugoslaviji. Sedaj si naša in nihče te nam ne more več vzeti. In nam te tudi nihče vzeti ne bo! (Navdušeno odobravanje!)

Nekateri mislijo in trdijo, da smo mi slovenski JRZ-ovci prišli s svojimi tabori in govori nekako volivno borbo. Daleč od cilja! Kdor tako misli, se zelo moti. Mi ne stojimo v volivni dobi. Tabori nam ne služijo za volitve, četudi to ne bi bilo nič hudega, tabori nam služijo, da vsemu svetu dokažemo svoja nacionalna in patriotska čustva, da pred vsem svetom priznamo svojo slovensko in jugoslovansko zavednost ter da izjavimo vsem in vsakemu svojo zvestobo in vdanost našemu kralju in vsemu kraljevskemu domu. (Viharno odobravanje.) Te taborne prireje naša stranka JRZ sama, oprta na svoje lastne ljudi in moči, to pa zato, ker ne moremo in ne moremo skupaj sedeti z našimi starimi denuncianti, ki so nam oplojavili našo vdanost do države, do naroda in do Cerkve, nečemo pa tudi skupaj sedeti z internacionalnimi brezbožniki, brezdomovinci in prekucuhli. Mi pa smo, hvala Bogu, tudi močni in številni dovolj, da sami lahko prirejamo tako veličastne narodne in državoljubne prireditve, kakor so naši tabori. (Navdušeno pritrdjevanje.)

Slovenska krajina je, kakor že ime samo kaže, slovenska zemlja. Imamo pa na tej zemlji tudi nekaj tisočev Madžarov, po statistiki 7.607, a Slovencev je 83.110. Toda teh Madžarov mi ne pritiskamo, ampak jih upoštevamo. Mislim, da se noben Madžar, ki živi pri nas v Jugoslaviji, ne pritožuje in ne more pritoževati. Mi smo polni obzira do narodnih manjšin in izpolnjujemo njih upravičene želje.

Mi pa imamo svojo kri tudi onkraj jugoslovansko-madžarske meje, in to Slovenci, Hrvati in Srbi, torej sestavne dele celotnega jugoslovanskega naroda. Te krvi ne zatajujemo in je kot čisti nacionalisti tudi ne moremo zatajiti. Naj govore številke: Slovencev je na Madžarskem 6087, Bunjevcev in Šokcev 150.312, Srbov 6078, tako da je jugoslovanskega nacionalnega elementa v Madžarski nad 160.000 duš.

Ti naši bratje v manjšini si želijo isto, kar želijo Madžari v Jugoslaviji zase. Obojestransko upoštevanje teh želj bi nedavno sklenjeno prijateljstvo samo utrdilo in potem bi bila Madžarska še bližja mirotvorni organizaciji Male zveze.

Drugič v Sloveniji nimamo židov, pač pa jih je malo število tukaj v Prekmurju, vsega 476. Vseh židov imamo v Jugoslaviji približno 70.000. Zato naj nekaj besed izgovorim tudi o danes prečnem židovskem vprašanju. Pri nas v Jugoslaviji, čemur ste vsi priča, ne obstoji židovsko vprašanje. Jugoslavija je izmed redkih držav, katere to vprašanje ne vznemirja. To je najboljši dokaz, da židje pri nas uživajo polno zaščito zakonov, da se židje pri nas tretirajo kot ravnopravni državljani. Vse dobroto zakona se delijo enako židom kakor drugim državljanom, kajpada tudi vse strogoosti zakona. Kar pa se tiče priseljevanja židov iz drugih držav, kar je danes na dnevnem redu, pa se držimo tega načela: Nobena država na svetu v današnjih prilikah ne želi, da se ji poveča število njenih manjšin, naj si bo to manjšina jezičkovna, verska ali druga. Tega načela se drži tudi kraljevina Jugoslavija. Mislim, da je to v sedanjih prilikah pametno in zelo trezno stališče.

Toda vrtno se zopet nazaj k Slovincem v Slovenski krajini in k taboru, ki ga danes obhajamo! Vaše glasilo, vaš časopis »Novine Slovenske krajine« od 4. septembra je navedlo lepo število razlogov, zakaj ste sklicali današnji tabor. Naj navedem samo one, ki se mi zdijo za politični zbor najvažnejše:

1) Ka smo dobili versko slobodino, ka se nam ne sili na škodo vere drugi jezik, šteroga ne bi razmili, nego v milom slovenskom maternom jeziku se nam glasi boža reč v cerkvi in se vci v šoli;

2) Ka so se včakale naše Novine, ki so z ognjem krščanske ljubezni zagovarjale pravice našega naroda, 25 letnice svojega obstoja;

3) Ka je naš narod prišlo v lastno državo, v šteroj je v 20 letah več pripomočkov pridobilo, kak prle v stotina let;

4) Ka je prišlo po agrarnoj reformi do kruha i strehe;

5) Ka se je rešo strašne boljševiške oblasti.

Iz teh razlogov, ki jih navaja vaše glasilo, se razvili, kako ste veseli, da vam je sedaj v Jugoslaviji omogočeno, da se v popolni svobodi lahko poslužujete millega materinega jezika v cerkvi, šoli, uradu in vsespovsod. Razen tega nepriljeno in iskreno priznavate, da niste v stotini let prej dobili toliko pripomočkov za svoj narodni in kulturni razvoj kakor v teku 20. let, odkar ste sinovi in hčere velike Jugoslavije.

Da vas je prišlo toliko število na današnji tabor, je dokaz vaše hvalečnosti napram svoji narodni državi. Še dva razloga, ki sta navedena v »Novinah« za obhajanje današnjega tabora, to je hvalečnost, da vas je Bog rešil boljševizma in hvalečnost za 25letno delovanje »Novin«.

Časi, ko so tudi pri vas kakor po vsej Madžarski zavladale boljševiške oblasti, so bili strašni. Zato si jih tudi nihče več ne želi nazaj. In bočite mirni, oni

se tudi več ne vrnejo, kajti Jugoslavija skrbno bdi nad tem, da se pri nas vse razmere razvijajo mirnim putem. Jugoslavija je dovolj močna, da na svoji zemlji ohrani red in mir.

Ta tabor pa naj izreče tudi zahvalo »Novinam«, ki že skozi 25 let budijo med svojim ljudstvom ljubezen do našega jezika in ki imajo največjo zaslug, da je narod z veseljem prišel v jugoslovansko državo. Duh tišinskega dr. Ivanočija, duh bogojanskega Baše in črensovskega Klekla je vladal in še vlada v teh »Novinah« in gre neprestano po preizkušnih potih do vsestranskega napredka. (Viharno odobravanje.)

Izmed te trojice si še edini Ti, g. Klekl, živ. Tebi je dal Bog doživeti, da se še udeležiš današnjega tabora, na katerem se je zgrnila vsa Slovenska krajina okoli Tebe, da se Ti zahvali za vse Tvoje delo. In Slovenski krajini se pridružuje tudi vsa Slovenija in vsa Jugoslavija v hvalečnosti za Tvoje narodno in domoljubno delovanje. Nič ne želimo bolj, kakor da se-

mena, ki si jih sejal, vzkljuje v bujno rast in doseže bogat plod. (Zivahne ovacije g. župniku Kleklu.)
Živela Jugoslavija!
Živela Slovenska krajina!

Govor notranjega ministra dr. Korošca je bil ponovno prekinjen z burnim ploskanjem in vzkliki tisočglave množice našemu narodnemu voditelju. Po končanem govoru je v znak zahvale in priznanja dr. Korošec pred vso množico zborovalcev objel prekmurskega narodnega voditelja Jožefa Klekla, kar je v množici vzbudilo novo navdušenje. G. Klekl se je dr. Korošcu zahvalil in nato pozval množico: »Molimo za našega narodnega voditelja, ostanimo mu zvesti in naj se zgodi karkoli, vsi bomo šli vedno za njim.« Gromko pritrdjevanje prekmurskega ljudstva je potrdilo, da je te besede govoril vsem iz srca.

40.000 Črnogorcev pozdravlja predsednika dr. Stojadinovića

ob 60 letnici osvoboditve Nikšića izpod Turkov

Nikšić, 12. septembra. AA. Včeraj dopoldne ob 11.30 se je pripeljal v Nikšić predsednik vlade dr. Milan Stojadinović v spremstvu ministrov dr. Stošovića, dr. Mihe Kreka in Dimitrija Magaraševića. Na postaji je 40.000 ljudi iz vseh krajev zetske banovine priredilo predsedniku vlade in ministrom svečan sprejem. Med drugimi je bilo na tem sprejemu okoli 500 konjenikov iz raznih krajev, ki so prišli na današnje proslavo 20 letnice osvoboditve Nikšića ter na otvoritev železniške proge Trebinje-Nikšić. Tej svečani proslavi je prisostvoval kraljev zastopnik armijski general lič. Poleg ogromne množice ljudstva je predsednik vlade in ostale ministre pozdravil tudi župan iz Nikšića. V spremstvu z drugimi župani skoro vseh občin zetske banovine, dalje veliko število poslancev ter zastopnikov raznih društev. Dr. Stojadinović je

pozdravil v imenu Nikšića predsednik občine Novakovič s krajšim govorom.

Po tem pozdravnem govoru je dr. Stojadinović pozdravil še stari bojovnik, ki se je udeleževal leta 1877 bojev pri obleganju Nikšića. V imenu skupine nekaj starih bojovnikov je izrekel predsedniku vlade dobrodošlico. Dr. Stojadinović se je zatem podal v saborno cerkev ob viharjem vzklikanju ogromnega števila kmetov iz vse Črne gore. V cerkvi je bila svečana služba božja, za borce, ki so padli v bojih leta 1877. Po končanem opravilu je imel govor tudi predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, ki ga je številna množica ljudstva pozorno poslušala in skoro ob vsakem stavku prekinjala z navdušenimi vzkliki. Nj. Vel. kralju, kraljevskemu domu, predsedniku vlade in Jugoslaviji.

Angleški odposlanec govori češkim Nemcem

Karlovy Vary, 12. sept. AA. DNB: Lord Runciman je že od petka v gradu grofa Cernina v Petrohradu. Včeraj popoldne je tam sprejel zastopstvo sudetske nemške stranke, ki ga je vodil narodni poslanec Wollner. Wollner je pozdravil lorda Runcimana s kratkim nagovorom in ga zaprosil, da naj stori vse, kar je v njegovi moči, da bi se sudetsko vprašanje pravilno uredilo.

Lord Runciman je po tolnaču izjavil, da bo s simpatijami proučil ves material, ki mu ga je predložilo zastopstvo, prav tako pa naj se tudi zastopstvo zaveda, da on, lord Runciman, ni vse-mogoten.

Dokler se je lord Runciman v gradu razgovarjal z nemško delegacijo, se je pred gradom zbrala množica več tisoč ljudi, ki je vzklikala: Zahtevamo zase pravico, da se sami opredelimo. Nato je množica vzklikala lordu Runcimanu, ki se je s soprogo in z Wollnerjem zahvalil s balkona. Množica je prepevala nemške narodne pesmi. Ker je množica še zmerom vzklikala lordu Runcimanu, je lord Runciman zaprosil poslanca Wollnerja, da naj zanj izpregovori nekaj besed. Izjavil je nato, da na željo lorda Runcimana izreka množici zahvalo za ovacije. Lord Runciman upa, da bo premostil velik prepad, ki deli oba naroda v tej državi in da bo tako koristil splošnemu miru. Toda iz množice jih je več tisoč začelo vzklikati: »Plebscit! Plebscit!« Nato je Wollner pozval množico, da naj se v miru razide, vendar pa so ljudje še zmeraj vzklikali. Nazadnje je lord Runciman zaprosil Wollnerja, da naj pomiri množico, ker želi sam spregovoriti nekaj besed. Lord Runciman je nato v angleščini spregovoril nekaj besed, ki jih je grof Cernin prevedel takole:

»Moji dragi nemški možje in žene! Vi živite tukaj močete v eni izmed najlepših dežel na svetu. Naj da Bog tej deželi mir!«

Množica je na te Runcimanove besede odgovorila s spontanimi ovacijami ter se nato v miru razšla.

Nürnberg, 12. septembra. AA. Havas. Kakor je že bilo objavljeno, je imel angleški veleposlanik Henderson včeraj dolg sestanek s predsednikom tajnega sveta von Neurathom. Prav tako se je sestel še z nekaterimi drugimi člani tajnega sveta.

Izjavljajo, da Henderson ni znova intervjuiral pri nemški vladi in da tudi ni dobil novih navodil iz Londona.

Prav tako se je izvedelo, da bo Hitler svoj govor sestavil šele danes.

Trije govori v mračnem evropskem času:

Dr. Beneš kliče svet k miru — Maršal Göring o nemški vojni pripravljenosti — Dr. Göbbels obračunava z demokracijo

Praga, 12. sept. o. Predsednik češkoslovaške republike dr. Beneš je imel v soboto zvečer po radiu govor o položaju Češkoslovaške v sedanjih dneh. Govor, katerega je zaradi njegove pomembnosti prenašalo okrog 500 radijskih postaj vsega sveta, je bil poziv narodnostnim skupinam v CSR, naj ohranijo mir in red in pokažejo dobro voljo za ureditev vseh težkih vprašanj. Nevarni položaj v Evropi sili Češkoslovaško, da pospeši v smislu resnične demokracije svoja prizadevanja za ureditev narodnostnih vprašanj. Načelo, ki vodi vlado pri njenem delu je: »Dajte državi, kar ji pripada, in narodnostim, kar jim gre. V tem smislu bo vlada uredila nemško, slovaško, madžarsko in poljsko vprašanje, morale bodo to storiti pa tudi druge države. Treba je žrtvovati vse za ohranitev miru v Evropi in na svetu.

Govor predsednika dr. Beneša razlaga vse evropsko časopisje razen nemškega, kot važen dokaz za dobro voljo Češkoslovaške in za njeno pripravljenost, da gre v svojem popuščanju do skrajne meje.

Na govor predsednika Beneša so češki Nemci odgovorili s celo vrsto novih nerodov in izzivanj. Tako je v soboto in včeraj prišlo do napadov na varnostne organe pri čeških Budjevicah, v Hlčinu na Moravskem je eksplodirala v češki šoli bomba, v Frinburgu so nemški demonstranti razbili štiri orožnike, v Hebu so sinoči Nemci obstrelili 13 policistov in tri civiliste in je moralo priti policiji na pomoč vojaštvo. V spopadu je bilo ranjenih 12 Nemcev. Do podobnih izzivanj in nerodov je kakor na povelje prišlo včeraj po vsem ozemlju, koder prebivajo Nemci. Kaže, da gre pri teh dogodkih za sistematično organizirano gibanje.

Nürnberg, 12. sept. o. Na kongresu narodno socialistične stranke je v soboto govoril maršal Göring, ki se je bavil v svojem govoru z delovnim položajem v Nemčiji in s težavnim vprašanjem prehrane. Trdil je, da so se zaloge hrane po štiriletnem gospodarskem načrtu tako pomnožile, da je Nemčiji prehrana zagotovljena za nekaj let. Utemeljeval je nedavne trde vladne ukrepe glede prehrane in kruha s tem, da si mora Nemčija ustvariti zaloge za primer slabe žetve ali za primer vojne, da se ji ne bi zgodilo tako kakor v svetovni vojni. Na koncu govora se je dotaknil Göring z nekaj brezobzirnimi stavki sedanjega stanja v Evropi in dejal, da je Češkoslovaška postala ognjišče nemira za vso Evropo, ker tam majhno število ljudi neprenehoma dela krivice drugim narodnostim. Za temi izzivalci stoji Moskva in judovski boljševizem. Po svetu spet done vojna gesla in vsi iščejo krivce za vojno. Krivca sta vedno Italija in Nemčija. Toda Nemčija je mirna sprlo vseh izzivanj, ker je storjeno vse, da bo obvarovana njena čast in njena varnost. Nemčija je pripravljena za svojo obrambo, njeno letalstvo je nepreoslivo in po številu najmočnejše na svetu. Tehnično popolna in utrjena meja varuje nemško državo na vseh straneh in ni je sile na svetu, ki bi mogla to mejo prekorčiti. Nemčija nikdar v svoji zgodovini še ni bila tako enodušna, kakor je danes in ne bo gledala nič več, da bi njeni bratje trpeli. Nemčija bo nepremagljiva, če bo stala za svojim vodjem Hitlerjem.

Včeraj je v Nürnbergu govoril tudi propagandni minister dr. Göbbels, ki je obračunaval z demokracijo, katere da je svetu silno škodila, ter napadal Zvezo narodov in razna verstva, češ

Vesti 12. septembra

Jedro vse francoske obrambe proti morebitnemu nemškemu vpadu je tako imenovana Maginotova obrambna črta, vrsta najmodernejših podzemeljskih utrd, kamor so Francozi poklicali le dni vse potrebne vojaške oddelke. To rešilno obrambno črto so začeli delati 1929, ko je bil predsednik vlade desničar Tardieu. Obrambnemu načrtu so silovito nasprotovali vsi levičarji, med njimi današnji voditelji ljudske fronte in najhujši kričarji proti fašizmu. Proti načrtu so tedaj glasovali med drugimi Leon Blum, predsednik poslanske zbornice Herriot, sedanji predsednik vlade in vojni minister Daladier, Paul Boncour, vsi komunistični voditelji, vsi odlični socialisti in velik del radikalov...

Balkanski zdravniški kongres se je končal v Carigradu. Na njem so zdravniki vseh balkanskih držav sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo sprejetje mednarodnega dogovora o varstvu odprti mest pred letalskimi napadi.

Vojaki nekega moskovskega polka so se uprli zaradi brezsrčnega ravnanja in ubili štiri nižje častnike. Zaradi tega so zaprli 300 upornih vojakov. Tako poročajo poljske vesti.

Predsednik francoske vlade Daladier je imel včeraj dolg razgovor z načelnikom generalnega štaba Gamelinom. Razgovorjala sta se, kakor domnevajo, o nadaljnjih vojaških ukrepih zaradi nevarnega položaja v Evropi.

Češkoslovaški poslanik v Rimu je obiskal italijansko zunanje ministrstvo in se tam dalje časa razgovarjal z vodilnimi osebostmi. Razgovor se je sukal okoli stališča Italije do spora med Češkoslovaško in Nemčijo. Zdi se, da Italija pri vsem prijateljstvu z Nemčijo zastopa mnenje, da mora češkoslovaško državno ozemlje ostati nedotaknjeno, naj se spor z Nemci rešuje tako ali tako.

Vojaske sporazum iz leta 1936, nameravata po zadnjih poročilih zdaj dejansko uveljaviti Anglija in Francija.

Francoski zunanji minister Bonnet je včeraj dopotoval v Zenevo na sejo Zveze narodov, ki se je dni čisto neopazno začela.

Novoga veleposlanika pri Sveti stolici bo v kratkem imenovala poljska republika.

Najvišje odlikovanje nacionalistične Španije, red »Rdeči strele«, je dobil Göring. Odlikovanje mu je izročil v Nürnbergu Francov zastopnik, general Montero.

Sveti oče Pij XI. je včeraj v Castel Gandolfu sprejel odposlanstvo mandžurske države, ki je papežu prineslo krasno darilo mandžurskega cesarja: starinsko kadilnico iz slonovine. Sv. oče je v svojem nagovoru izrazil željo po tesnejšem sodelovanju mandžurskih oblasti z zastopniki katoliške Cerkve.

Velike vaje angleškega sredozemskega brodomstva so se začele včeraj blizu Malte. Udeležuje se jih 60 ladij.

220 smrtnih žrtev in 926 ranjenih je bilo v zadnjih dveh mesecih pri verskih spopadih v angleški Birmi, kjer so se bili mohamedanci in Hindi. Tako pravi angleško uradno poročilo.

10 odst. zvišanje plač so dosegle nekatere delavske panoge v italijanski tkalski industriji.

Vojno stanje so razglasili v južnoameriški republiki Čile in sicer po sklepu poslanske zbornice. Vojno stanje bo trajalo štiri mesece, do volitev.

Stavka francoskih pristaniških delavcev v Marseillu se je končala in so včeraj delali kakor ob nedeljah pred stavko.

Vse modre in razumne sile sveta se bodo zbrale okoli Francije za ohranitev miru in proti vojni, katero sovražiata predvsem Francija in Anglija, ki jima bo pomagala tudi Amerika. Francoze pa bo sedanja nevarnost združila za obrambo države. V tem smislu je govoril notranji minister Sarraut pri odkritju ruskega spomenika v Nyonu.

Do krvavih spopadov med ruskimi kmeti in GPU je prišlo po nekaterih južnih predelih, kjer so se kmetje uprli oblastem, ki so jim rekvirirale žito in druge prideleke.

Ob svojem obisku v Trstu bo Mussolini slovesno začel dela za nov 35.000 tonski parnik, ki ga bodo izdelali v Tržiču.

Plebscit za sudetske Nemce svetuje češkoslovaški vladi londonski list »Daily News«, češ da je plebscit izraz samoodločevanja narodov, samoodločevanje pa je eno glavnih načel demokracije. Zeleti bi bilo, da bi človekoljubni angleški list svetoval uporabo tega načela tudi v drugih, bolj perečih primerih, kakor pa je sudetski.

Tri letalske nesreče v enem dnevu so bile blizu romunskega Cluja. Pri eni izmed njih je vojaško letalo pri pristajanju odsekalo glavo nekemu kmetu.

O celi vrsti novih nasilij poročajo iz Palestine. Tako so Arabci zažgali neko sinagogo v Telavivu, nastavili nekaj bomb na razne železniške postaje ter se na več krajih spopadli z Judi.

Uničenje katalonske armade

Burgos, 12. septembra. AA. Havas. Nacionalistično vrhovno poveljstvo je objavilo izjavo, v kateri pravi, da se lahko reče, da je katalonska armada uničena.

Vodilna osebnost vrhovnega poveljstva je izjavila dopisniku Havasa, da nacionalisti na fronti ob Ebru niti niso vrgli v borbo svojih najboljših čet ter tudi niso uporabili vsega topništva in letalstva, ker so že z dosedanjimi borbami tako rekoč »decimalirali« rdečo armado.

Mussolinijev obisk v Trstu — v nedeljo

Rim, 12. septembra. AA. Havas. Mussolini je včeraj z avtomobilom odpoval v Rocca delle Caminate na svoje kmečko posestvo, kjer bo ostal do konca tedna. Odtod bo nato naravnost odpoval v Trst, kamor pride v nedeljo dopoldne.

da se dajejo izrabljati po demokatičnih silah za mirovno propagando. Napadal je tudi Češkoslovaško, češ da dela krivice raznim narodnostim in da je zaveznica Kominterne v Evropi.

Slovenska krajina se je strnila okrog dr. Korošca

Črenšovci, 11. septembra.

Na Slovenskem je bilo letos že nešteto taborov in prireditev, na katerih je našo ljudstvo dajalo duška svoji verski, narodni in državljanski zavesti, nepozaben je mladinski tabor v Ljubljani, veliki ljudski tabor pri Sv. Trojici, dekliski in kmečki na Brezjah in še mnogo drugih, ki so bili drug od drugega veličastnejši, vse pa je po svoji veličastnosti in številu udeležencev prekosil današnji tabor v Črenšovcih v Prekmurju, kjer se je zbralo v proslavo 20 letnice življenja v Jugoslaviji domalega vse Prekmurje, tako da je bilo na taboru najmanj 18.000 ljudi.

Prekmurje se je na to svoje slavlje pripravljalo že dalj časa nad vse marljivo. Posamezne vasi so med seboj kar tekmovali, odkod bo večja udeležba. Vsak kraj je hotel prekositi drugega in se postaviti na taboru s svojo posebnostjo, najbolj pa so se seveda pripravljali Črenšovci sami. Vse od akademikov do raznih prosvetnih delavcev je delalo niti in dan pod vodstvom svojega svila-sega župnika Klekca, da bi bila prireditev čim veličastnejša.

Množice se zgrinjajo

Že anochi je bila v vasi domača slovesnost, ko so za 25 letnico »Novina« odkrili na pročelju »Našega doma« spominski ploščo, ki jo je odkril misijonar g. Contala. Ko pa je danes zjutraj zajelo sonce vso prekmursko ravan, so ceste, ki vodijo v Črenšovce iz vsega Prekmurja, tako oživele, da je bilo po njih kot na mravljišču. Od vseh strani Prekmurja so se zgrinjale velikanse množice ljudi, ki so prihajale na slavnostno okrašenih vozovih, na avtomobilih, kolesih in drugih vozilih, ki so bila polna zastavic in vencev v narodnih barvah. Mnogo ljudi je šlo tudi peš po cele ure daleč. Z navdušenim vzklikanjem so šli skozi vasi, ki so bile vse slavnostno okrašene. V cvetju so bile tudi vse ceste, največkratneje pa je bila okrašena ona, po kateri bi imel priti voditelj slovenskega naroda dr. Korošec.

Vrli reditelji so imeli nad vse veliko dela, da so uredili velikanse množice, ki so se zbirale v Črenšovcih že od ranega jutra. Tu so potem potepeljivo čakali po več ur, da so se zvrstili v spredov in odšli na zborovališče. Na zbirališčih so dekleta iz Črenšovcev pripenjale vsem udeležencem na prsi znake iz narodnih trakov in zlatega pšeničnega klasja.

Prihod dr. Korošca

Ko se je davi pripeljal v Prekmurje dr. Korošec s svojim spremstvom, ga je na meji Slovenske krajine na mostu v Veržuju sprejela častna delegacija, v kateri so bili vsi prekmurski narodni borci in prosvetni delavci s članom banskega sveta g. Klekcom na čelu. Po kratkem sprejemu so se avtomobilski odpeli proti Črenšovcem in po vsej poti so ljudje kar oblegali po cestah in vseh avto dr. Korošca, tako da je došel v Črenšovce z majhno zamudo. Tu pa je čakal gospoda ministra tako veličasten in svojevredsten sprejem, kakršnega menda še nikdar ni doživel. Ka so prispeli avtomobili do slavaloka; je voditelju slovenskega naroda zadonel nasproti gromovit »Zivio!«, župan Horvat, ki je čakal g. ministra z vsemi občinskimi očetmi, pa mu je izrekel prisrčno dobrodošlico.

Ko je dr. Korošec videl, kako velike množice ljudi so se strnile okrog njega v prvi živi zid, je nadaljeval pot do prosvetnega doma peš. Gotovo se ni korakal med takimi špalirjem, kot so mu ga pripravili Prekmurci, ki so mu z leve in desne neprestano vzklíkali vse do Našega doma, kjer je bila množica najgostejša in kjer ga je na pragu krasne prosvetne hiše pozdravil g. svetnik Klek, ki ga je nato odpeljal na balkon, odkoder je gledal najlepši in najdaljši

spredov

kar jih je bilo kdaj v Prekmurju.

Ta spredov je skoraj nemogoče popisati, tako je bil veličasten in slikovit. Na čelu je bila državna zastava, za njo pa jezdec v živopisanih narodnih nošah in kolesarji, ki jih je bilo nad tisoč. Za temi je korakala šolska mladina in med njo voz, na katerem je bila alegorična slika sv. Cirila in Metoda, za temi so korakale nepregledne množice fantov in deklet ter moškega in dekleškega naraščaja v krogih, ki so pozdravljali dr. Korošca z gromovitim »Bog živi!« Za njimi je šla godba iz Belincev, za to pa še razna druga društva in še cel veletok ljudi, med katerimi so se vrstili vozovi z najrazličnejšimi alegoričnimi slikami iz vseh krajev Prekmurja. Zlasti je bila zanimiva svetovska družba z ženino in nevesto, godci in veselimi svetli. Eden od »pozavčinov« je odšel na balkon ter je poklonil dr. Korošcu lepo izdelano pozavčinsko sekirico z jezevo kožo. Pri pokloni-

tvi je dejal, da bi tudi dr. Korošec odstranil vse ovire, ki se mu stavijo na pot, kakor to napravijo pozavčini, ki znajo nastopiti tudi s sekiro in jezevo kožo, če je treba.

Cele tri četrt ure je šel ta ogromni spredov v četrstropih mimo balkona in v njem je korakalo najmanj 8000 ljudi. V špalirju je bilo pa prav gotovo vsaj 10.000 Prekmurcev in vsa ta silna množica se je med glasnim vzklikanjem dr. Korošcu, kraljevskemu domu in državni končno razlila na ogromno ravan za farno cerkvijo in jo popolnoma napolnila. Ob zadnji steni cerkve je bil postavljen elavnostni oder, na katerem so se zbrali dr. Korošec, ban dr. Natlačen, prelat dr. Slavič, poslanca dr. Klar in dr. Benko, glavni urednik »Slovenca« dr. Ahčin, banski svetnik g. Klek in še mnogi drugi odličniki z zastopniki raznih društev in številna duhovščina.

Nato je bila slovesna sv. maša, ki jo je daroval stolni dekan dr. Cukala, ki je imel tudi lep priložnostni govor. Med sveto mašo je ljudstvo pelo cerkvene pesmi. Slovesnost se je zaključila z zahvalno pesmijo, nato pa je dr. Cukala prebral poslanico škofa dr. Tomažiča, ki pozdravlja tabor in želi Slovenski krajini obilo božjega blagoslova.

Tabor

Po sveti maši je spregovoril g. Jožef Klek, ki je začel tabor in pozdravil vse navzoče, nato pa predlagal vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, princu regentu Pavlu in vsemu kraljevskemu domu ter pozdravne brzojavke predsedniku vlade dr. Stojadinovi-

ču in prevz. škofu dr. Tomažiču. Vse brzojavke so bile sprejete z nepopisnim navdušenjem in godba je zaigrala državno himno.

Takoj nato je stopil na govorniški oder dr. Korošec, ki ga je pozdravilo deset tisoč grl in celo morje robcev, ter imel svoj govor, ki ga prinašamo na prvi strani.

Za dr. Korošcem je govoril ban dr. Natlačen, ki je v glavnem navajal delo oblasti za Prekmurje.

Za njim je povzel besedo prelat dr. Matija Slavič, ki ima največ zaslug, da je pripadlo Prekmurje po svetovni vojni Jugoslaviji. Poudaril je svoje veselje, da more danes pozdraviti tolike množice zadovoljnih Prekmurcev, ki proslavljajo 20 letnico Jugoslavije.

Za njim so pozdravili tabor še drugi govorniki, tako poslanca dr. Klar in dr. Benko, banski svetnik Bajlec, župan Hrovat in zastopnik 10.000 Prekmurcev, ki žive v Franciji, g. Campin.

S tem je bil dopoldanski program izčrpan in zborovanje se je končalo s himno »Hej, Slovenija«, ki jo je pelo vse ljudstvo. Ko je dr. Korošec odhajal proti Našemu domu, kjer je bilo pripravljeno kosilo, so mu množice ponovno pritevale navdušene ovacije. Pri kosilu se je g. minister zahvalil g. župniku Kleku kot glavnemu organizatorju tega veličastnega tabora, nato pa se je s svojim spremstvom odpeljal med navdušenim vzklikanjem množic, ki so mu še dale iz vasi delale špalir.

Popoldne pa je bil telovadni nastop, ki je sijajno uspel. Množice so se začele razhajati šele proti večeru, polne novega navdušenja za bodoče delo

Ali je delovodja odgovoren za nesrečo na stavbi?

Zanimiva obravnava pred mariborskim sodiščem

Maribor, 12. septembra.

Pred mariborskim okrožnim sodiščem se vrši danes zanimiva razprava. Na zatožni klopi sedi 47 letni češkoslovaški državljani Hugon Hykl, delovodja gradbene tvrdke Tönnies v Ljubljani. Zagovarja se po prestopku zoper občo varnost ljudi, ker se je pri stavbi, katero je on vodil, smrtno ponesrečil delavec Jurij Godce.

Podjetje Tönnies je lansko leto gradilo nov tovarniški objekt v tekstilni tovarni Doctor in drug pri Koroskem kolodvoru. Zaradi novogradnje so podli najprej staro skladišče. Podiranje je vodil delovodja Hugon Hykl. Pod njegovim nadzorstvom so kopali delavci ob stenah stare stavbe 260 cm globoke jarke, da bi tako izpodkopali temelje stare stavbe, ki so se nahajali približno 2 m globoko v zemlji. Vsi delavci so opazili nevarnost tega dela, ker betonske stene stare stavbe niso bile podprte s stebri ter tako zavarovane proti nepričakovani vodor. Delavec Stefan Stepšnik je delovodjo izrecno opozoril na nevarnost, pa ga je delovodja Hykl osorno zavrnil, češ kaj bo govoril, saj ni noben strokovnjak. Dne 4. novembra pa se je nenadoma odrušil del betonske stene ter je padel na delavce. Dočim so vsi delavci odskočili, je plaz prehitel delavca Godca Jurija ter ga zasul. Ponesrečenca so sicer naglo izkopali, vendar je zadobil smrtno poškodbo. Zmečkalo mu je nogo ter pretrgalo črevesje.

Potres v St. Jerneju

St. Jernej, 11. septembra.

Potres, ki smo ga čutili v petek ob četrti na deset zvečer, je bil najsilovitejši, kar smo jih doživeli v zadnjih 20 letih. Trajal je 12—15 sekund. Potresni sunki so imeli precej natančno poldnevniško smer od juga proti severu. Potres se je začel z enakomernimi močnimi sunki, ki so se po nekaj sekundah še bolj ojačali. Po kakih 10 sekundah so močni sunki nenadoma prestali in je bilo potem čutili še nekaj časa komaj zaznatno zibanje. Zanimivo je, da je bilo razločno čutili vzdolžni (longitudinalni) značaj nihanja zemeljske skorje. Potres je ljudi, ki se še niso podali k počitku, zelo razburil in so po nekod bežali na prosto.

Tatvine koles so v našem kraju vedno pogostejše. Že nekaj let izginjajo sporadično kolesa, za katerimi navadno ni bilo nikakega sledu. Pred nedavnim časom je prišlo nepričakovano na dan, da ima vsaj eno kolo na vesti neka zakonska dvojica, vendar pa je ostala usoda drugih koles nepojasnjena. Pred nekaj dnevi je bilo zopet ukraden kolo posestniku Makovcu, tokrat pa pod takimi okolnostmi, da so izvršili orožniki takoj dve aretaciji. Vendar kolesa doslej še niso našli. Najbrž so odhajala kolesa v kako delavnico, kjer so jih toliko premontrirali, da jih ni več spoznati.

84 je bil njegov pepel.

Jaz sem bil dodeljen varnostni straži. Na rami sem nosil nabito puško. Postavili so me na osrednjo cesto blizu »Doma sojuzov«, kjer je bil sedež strokovnih organizacij, odkoder naj bi se bil spredov začel. Varnostno stražo je tvorilo šest vrst zanesljivih ljudi po obeh straneh ceste od »Doma sojuzov« do Rdečega trga: dve vrsti komunističnih častnikov, ki so jih izbrali iz rdeče vojske, dve vrste milicnikov in dve vrsti komunističnih delavcev-udarnikov iz tovarn. Jaz sem bil pri tej zadnji skupini.

Ob treh se je začel veličastni spredov. Ceste je pokrival droben bel prah. Na čelu je šla vojaška godba, ki je igrala žalno koraknico. Za njo je šel voz z venci. Zatem so prišli Stalin, Vorosilov, Kalinin in Molotov, ki so jih spremljali drugi člani Osrednjega odbora. Ti so nosili ovenčeno žaro, kjer je bil poklonjen pepel. Na vsakega oknu ob cesti, koder je šel spredov, sem videl, da je za večjo varnost postavljen vojak s streljivo.

Za Osrednjim odborom so se v stisnjenih vrstah gnetli komisarji, tajniki, uradniki, propagandisti, ravnatelji in tehniki, za katerimi je prišla rdeča vojska s svojimi tanki, topovi in letali, ki so grmela po zraku. Bil je res veličasten in učinkovit prizor.

Toda kje so bili ti delavci?

Po poveljih, ki jih je prejela vsaka tovarna, so poslali proti Rdečemu trgu okoli milijona delavcev. Brigadirji in propagandisti, ki so imeli pod sabo vsak po deset ali petnajst ljudi, so jih skrbno preiskali in premotrili. Toda razen malih izjem niso delavci mogli prihajati na določena mesta

V bolnišnici so ponesrečencu nogo odrezali ter ga operirali, vendar je čez nekaj dni umrl.

Obdolženi Hykel Hugon zanika vsako krivdo. Zagovarja se, da je zapovedal delavcem, naj se odstranijo od kritičnega mesta, ko je videl, da nastopa nevarnost. Nesreče ni mogel predevidati, ker si pač nihče ni mislil, da se bo betonski zid sam razklat. Zagovor pa ga seveda ne opravičuje, ker je po pričah delavstva razvidno, da niso bile pri podiranju upoštene določbe, ki jih tozadevno predpisuje zakon.

Razprava ob času poročila še traja.

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 12. sept.

Nedeljski kronist mora z veseljem zapisati, da je bila večeršnja nedelja prav jesensko lepa in sončna. Vse je hitelo v naravo, na gričke, hribočke in na planince. Mnogi komodi Ljubljančani pa so jo koračili v bližnjo okolico k raznim ob nedeljah slovečim gostilnam, da so se tam okrepčali na običajen ljubljanačnan lasten način.

Ljubljanski velesiem

Je bil večer zaradi lepega vremena izredno živahen. Dotok podeželskega sveta je bil velik, Ljubljančani so se le v večjih skupinah pritisnili proti večeru. Kronist lahko zapiše, da je letošnji velesiem potekel brez večjih nepriključnosti. Večer je imela le neka dama smolo, da je izgubila svojo ročno torbico z denarjem. Velesiemski radio je to takoj naznanil občinstvu in prosil postojnega najditelja, da prinese torbico na urad. Ali se je zgledal pošten najditelj tam, kronist za enkrat ne more povedati.

Za umetniško razstavo

Je bilo tudi med preprostim občinstvom veliko zanimanje. Takole med popoldanskim odmorom, ko je bil paviljon prazen, je bila opazovalcu dana najlepša prilika, da si je razstavo ogledoval in da je tudi motril posamezne obiskovalce. Nekateri so bili, kakor pri kakih požnostih, popolnoma vase zatopljene in so stali pri mnogih slikah po dalj časa. Neki obrtnik, še mlad in ambiciozen, je pripeljal tudi svojo polovico na razstavo. Ko sta opazovala Santlove in Vavpotičeve slike, je ženica pristavila: »To-le pa ni naraven gozd! Toliko barv v gozdu še nisem nikdar videla.« Možiček ji je udečno pojasnjeval:

»Zapomni si! Slikarji so umetniki. To je, veš, njih poezija. Tako le oni vidijo gozd!« Pri Vavpotičevem Bratini pa je ženka pri-

drugače kakor po tisoč skupaj in niso sprevoda videli skoraj nič. Kakor sardine so bili natlačeni po zagatenih cestah, zvočniki pa so jim prinašali podrobnosti o ceremoniji, ki se je razvijala izven njihovega pogleda.

Bil sem še dosti srečen spričo tega, da sem se mogel pritihotapiti prav do Rdečega trga, ko je bila moja varnostna služba končana.

Tri ure dolgo so po mikrofonih, nastavljenih pred Leninovo grobnico, govorniki tulili množici. Vodilna misel njihovega govora je bila: Dol z Zinovjevim in z ugovarjači! Smrt opozicionalcem, ker so sovražniki delavstva!

Slišal sem, kako so blizu mene mrmrali delavci:

»Dol s sovražniki delavskega razreda, ki hujskajo ljudstvo!«

Cepprav je množica ploskala vsa in kakor na povelje prav v potrebnih in pravih trenutkih, je bilo vendar težko ugotavljati, kakšna so njena skrita čustva.

Ko se je ob šestih ceremonija končala, se je začela najstrašnejša gneča, kar sem je kdaj doživel. Delavci so hoteli priti do svojih bivalšč, vsakdo je silil v nasprotno smer in kakor bi mignil, so bili v nerazgnetljiv gneči, ki se ni mogla premakniti ne na to, ne na drugo stran. Tramvaji, katerih vožnja so med pogrebom ustavili, so se skušali prebriniti skozi to človeško gnečo, grozdi ljudi so jim viseli ob bokih. To je zmedo prignalo na višek. Kriki, javkanje, kletve so se dvigale iz množice delavcev, ki so se gnetli v brezimnem neredu. Bilo je veliko ranjenih, toda listi seveda niso o tem poročali ničesar.

Filmi

»Poročnik indijske brigade«. V kinu Slogi je na sporedu znameniti film režiserja Kertesa »Poročnik indijske brigade«. Dva znamenita umetnika, Erod Flynn in Olivia de Havilland, sta posilila glavnih vlog. Delo prikazuje odgovorno in težavno službo stražarja angleškega imperija na skrajnih mejah Indije. Odlično tekoče, napeto in živo dejanje, boji z divjnimi gorskimi plemeni, brezuspešna ljubezen mladega poročnika, strahotni prizori iz krimske vojne — vse to daje v sijajni Kerteso-vi režiji filmu značaj velike epopeje. Dolgo časa prej, preden je ta film prišel v Ljubljano, je naš list že prinašal roman »Poročnik indijske brigade«, in sicer v podlistku, ki je bil bogato ilustriran. Ta podlistek smo v lepi opremi pozneje izdali tudi kot samostojno knjigo. Opozarjamo naše bralce, da si to delo lahko naroče, če so naročniki, za 14 din, če pa niso naročniki, pa za 24 din. Kdor pa se nanovo naroči na naš list ter plača naročnino za tri mesece naprej, dobi knjigo zastonj. Knjiga se dobi v upravi našega lista.

Prosvetni tabor v Dobrni

Slavnostno se je pripravila, odela v zastave, cvetje in slavaloke, prilazna, letovisčarjem in tujcem dobro poznana Dobrna, da sprejme brate in sestre iz sosednjih far, ki so danes prihiteli k njim na lepo pripravljen in odlično izveden prosvetni tabor. — Prihajali so avtobusi, tovorni avtomobili, vozovi, kolesarji, pešci, vsi veseli, s pesmijo na ustnih in s klici »Zivio!«, »Bog živi!«. Okrog pol 2 popoldne se je razvil spredov od kapelice proti trgu, kjer je pozdravil goste domači g. kaplan Lesjak, mimo zdravilišča v farno cerkev. Po opravljeni pobožnosti v cerkvi je pester in dolg spredov krenil na telovadni prostor in ga kmalu napolnil. Spored, kakor sploh ves tabor, je bil odlično sestavljen, nad vse pester in brezhibno izveden.

K poročilu o razstavi „Kluba neodvisnih“

V sobotni številki našega lista se je v poročilo o razstavi »Kluba neodvisnih« vrinila pri korekturi neljuba pomota. Bralce dobi vtis, da pripada delo »Odisej« mlademu, nadvse talentiranemu kiparju Smerduju, čigar skulpturi »Dekle z grozdom« in »Žena z ogledalom« sta med najvidnejšimi deli na tej razstavi, harmonični in lepoti, ki je na svojski način utemeljena v nekem klasičističnem principu estetskega gledanja in pojmovanja. »Odisej« je dejansko delo — saj se to že na prvi pogled vidi in je pomota izključena — surrealista Kregarja

Rešen utopljenec

Večeršnja nedelja je bila tudi kopalcem naklonjena zaradi vremena. Na vsa kopaljšča je bil velik naval treniranih kopalcev. Ljubljana je popolnoma oživila. »Ilirija« je bila prav tako dobro obiskana. Na Savi je vladal popoldne pravcati živ-zav.

Pri nekdanji Pustovi vili se je zbralo več kopalcev, kajti prav tam je jesensko sonce najprijetneje grelo. Med kopalci je bil tudi F. Podbevšek. Okoli 15.24 pa je policijska stražnica, kamor je prišel neki kolesar iz Črnuč, zaprosila reševalno postajo, da naj gre pomagat in reševati nekega utopljenca pri Pustovi vili nad črnučkim mostom. Podbevška je v vodi prijel krč in se je začel naglo potapljati. Od sebe je dal samo klic: »Pomagajte!« Pogumni reševalci so skočili v vodo in se jim je z največjim naporom posrečilo, da so utopljenca potegnili na breg. Ker so videli, da kaže Podbevšek še znake življenja, so začeli z umetnim dihanjem. Na pomoč poklicani reševalci so prinesli s seboj tako imenovani »Puhl-motor«, s katerim je najlaže utopljenec pomagati. Aparat je napolnjen s kisikom. Po nekaj minutah je Podbevšek prišel k sebi in je začel bruhati. Prepeljan je bil v splošno bolnišnico.

Surov napad nočnih vasaalcev

Poštna uprava v Borovnici je snoči okoli 23.45 zaprosila ljubljansko reševalno postajo, da naj prihitel reševalci tja po dva hudo poškodovana brata. Tam v mali vasi Lašče v bližini romantičnega Pekla so nočni vasaalci napadli dva brata, Franceta in Alojzija Klančarja. Vasaalci so hoteli vasaovati pri njuni sestri, 15 letni deklici. Brata sta te nepoklicane nočne goste dostikrat poprej že podila. Snoči sta spala na kozolcu v senu. Okoli 11 ponoči začujeta neki ropot. Vstaneata in zakličeta: »Kdo je?« Ni hudega sluteti za nekoliko postala. Kar naenkrat pa so ju napadli neznan fantini, v rokah so imeli nože in kile. Oba brata so podrla na tla in ju močno pretepli odnosedno porezali. Hudo poškodovana so okoli polnoči sprejeli v splošno bolnišnico.

Večeraj je znašala najvišja temperatura nad 23 stopinj Celzija. — Vinogradniki se vsele tega lepega jesenskega vremena.

Ogromno gob na trgu

Ze dober teden je ljubljanski trg bogata zalozen z dobrimi, zdravimi in lepimi gobami. Gotove dneve je prostor med emeniščem in škofjeko palačo popolnoma natrpan jurčkov in deloma lišček. Druge, prav tako užitne gobe, kakor brinovke, karžli in kukmaki so na trgu prava redkost. Brinovke n. pr. rasto v travi prav mladih smrekovih gozdov. Brinovke, na masti pečene, so slastna pečenka, elajša kot evinjska. Brinovke pa lahko človek vložil v kadi ali škafe tako, kakor zelje. Plast gob, nato plast čebule itd. Na vrhu je nato treba položiti deske in kamne.

Danes je prineslo nad 200 gobarjev in gobarice do 1000 kg jurčkov. Prav lepe gobe za vlaganje so bile po 3 do 4 din merica, druge 2 do 3 din. Ljudje so prinesli gobe iz dolenskih in gorenjskih gozdov, od Krke, Grosuplja, Smlednika, Brezovice, Vrhnike in celo iz Notranjske. Mnogi se vsele na dober zaslužek z gobami. Suhe gobe so pa 40 din kg in še več. Nekateri gobarji, ki gredo ob jutranjih urah v gozdove, naberejo po cele optrne koše jurčkov. Gotova leta zaslužijo izvozniki gob lepe milijone. Podatki o izvozu gob navajajo, da dobi Slovenija letno nad 20 milijonov za gobe.

Andrew Smith:
Bil sem delavec
v Sovjetski Rusiji

Treba je, da bodo ti seznanili poslani v strankine urade v desetih dneh. Pomnite, da morate biti neusmiljeni in da morate ravnati odločno, zakaj grozi nam nevarna agitacija, katero je treba za vsako ceno iztrebiti. Naši sovražniki ne spe in so močno organizirani, da bi dosegli svoje protirevolucionarne namene.

Z drugimi besedami — treba je bilo samo poslušati Zurova, da se je človek docela prepričal o tem — voditeljev stranke se je polotila taka zmeda in strah, da niso mogli zamisliti v obrambo pred grozečo nevarnostjo ničesar drugega, kakor da so vrgli delavce v gonjo volunstva in laži, da bi tako uničili svoje nasprotnike. Pozneje bomo videli, da so morali spoznati, kako dvorezno je to orozje in da je uspeh nazadnje bil kaj neugoden za uradnjake.

Tovariš Zurov je zaključil: »Treba je ugotoviti, kdo vse je član Zinovjeve skupine in kdo simpatizira z njimi. Poslali jih bomo vse nekam, od koder se ne bodo nikdar več vrnili. Za prvo ugotavljanje nam bo služil pogreb Kirova. Naj noben delavec ne ostane v tovarni ali doma! Vsi se morajo pogreba udeležiti. Delajte v tem smislu propagando. Moskove ulice morajo biti prenapolnjene z delavci, ki naj tako prote-

stirajo proti umoru našega tovariša Kirova in naj pokažejo naše popolno zaupanje v ljubljeneja Stalina. S tišumi pa, ki tega vabila ne bodo poslušali, vemo, kako bomo ravnali.

S tem so dobro pripravili tla za čim večjo udeležbo pri pogrebnih slovesnostih in za demonstracijo, ki naj zunanemu svetu pokaže brezpogojno vdanost Rusije do Stalinove vlade.

Ko je Zurov končal svoj govor, je več članov stranke zahtevalo besedo. Zagon je bil tu, tolpi gonjencev ni bilo treba drugega kakor lajati za vodnikom. Vsakdo izmed govornikov je krenil po Zurovjevih stopinjah in obsojal opozicijo s silovitimi besedami ter zahteval neizprosno maščevanje.

Priznam, da sem bil malo presečen, ko sem med temi govorniki videl tudi več tovarišev iz naše opozicijske skupine. Kar tekmovali so v vni, kdo bo hušje napadal opozicijo, Nikolajeva, Zinovjeva in vse nezadovoljnejše skupaj. Eden je zahteval proti njim hušjih korakov od drugega.

»Mi že vemo, kako je treba,« so mi pogosto zatrjevali. In so stalinovce kaj dobro vleki za nos.

Pogreb Kirova je bil šestega decembra popoldne. Med tem časom so iz Leningrada prepeljali žaro, v kateri

Od tu in tam

Novi minister za telesno vzgojo naroda, dr. Mirko Buič, po rodu Dalmatince, je podal ostavko na mesto splošnega župana, ker mu kot ministru ni dovoljeno opravljati obenem županiških poslov. Njegova ostavka je bila seveda sprejeta.

Bivši francoski bojevniki, ki so se udeležili borbe za osvoboditev Srbije na solunskem bojišču, so po kratkem obisku Ljubljane prišli v Belgrad. Tam so najprej obiskali vojne ministre, nato pa so se šli pokloniti pred spomenik Neznaniemu vojaku na Avali. V soboto pa so odpotovali v Oplenac in položili venec na grob pokojnega kralja Aleksandra.

Belgrajski dnevnik »Pravda«, katerega lastniki so znani bratje Sokići, je notranje ministrstvo ustavilo. Povod za ta ukrep so bili razni letaki, ki so se v Belgradu širili in ki so vsebovali žaljive napade na vodilne državne funkcionarje in oblastnike. Ko je policija naredila v prostorih uredništva »Pravde« preiskavo, je našla precejšnje število imenovanih letakov. Poleg tega je oblast ugotovila, da je list prejemal visoke denarne zneske iz tujcemstva. Tako se je na primer ugotovilo, da je samo v petnajstih dneh list dobil iz tujine cele tri milijone in pol dinarjev podpore. Ker je bil na list povrh tega v enem mesecu trikrat zaplenjen, je notranji minister nadaljnje izhajanje lista prepovedal. — Eden izmed lastnikov bratov Sokićev je bil do lanske protikongardne borbe član poslanskega kluba JRZ. Pozneje pa je nastopil proti vladi ter v to smer preokrenil tudi pisanje lista.

Jesenski belgrajski velesejem so odprli v soboto v Belgradu vprilo kraljevega zastopnika ter ministrov Dušana Letice, Milana Simonovića in trgovskega ministra inž. Kavalina, ki je sejem odprl. Glavna sejmska razstava je ribiška razstava. Istotako je turški poslanik na našem dvoru odprl tudi poseben turški paviljon. Jutri pa bo v Belgrad prispel bivši francoski trgovski minister Paul Bastide, ki bo odprl posebno francosko razstavo.

Kongres pravnikov iz vse države se je začel v soboto v Novem Sadu. Otvorili so prisostvovali zastopnik kralja, zastopniki vlade in krajevnih oblasti. Kongres se bo bavil največ z izenačenjem naše zakonodaje, z delom, ki je v mnogem že dovršeno. Ko je nastala Jugoslavija, je prišlo v njo sedem pokrajin s petimi ozemlji, v katerih so veljale različne pravne norme. Na kongresu so pravniki izglasovali več resolucij v tem smislu.

Pod vlak se je vrgla zunaj Belgrada v bližini pančevskega mostu komaj 15 letna Olga Čirić — zaradi nesrečne ljubezni. Mlado dekle se je zaljubilo v nekakega starejšega fanta preko ušes. Ko je po vroči ljubezni zapihal bolj hladen veter in se je fant začel ozirati po drugih dekletih, je Čirićeva obupala. Napisala je poslovilno pismo, v katerem je izpričala svojo razočaranje polno zgodbo, in si končala življenje.

Kratko bi jo kmalu potegnil, ker se je zavzel za žepnega tatu, zagrebški trgovec M. Manojlović. Vsako jesen grede kmetje iz okolice Koprivnice in bližnjih krajev na božjo pot v Ljubreg. Tudi letos se je nabrala tam velika množica romarjev. Med službo božjo, ko so romarji molili, pa se je med nje prikradel žepni tat in jim začel prazniti žepke. K sreči pa ga je nekdo pri delu zadel, ga potegnil iz cerkve, nakar je razjarjena množica planila po tatiču in ga začela neusmiljeno mikastiti. Tatu pa se je usmilil Manojlović in pozval ljudi, naj ga pustijo. Romarji, ki so mislili, da je Manojlović tatičev družabnik, so popustili prvega in planili na zagovornika. Če ne bi v zadevo posegli orožniki, bi Manojlović najbrž obležal mrtve. Nezvestnega so ga prepeljali v bolnišnico.

Dva sarajevska literata se tožita pred sodiščem zaradi plagiatov, ali po domače povedano, zaradi izdajanja tujega književnega proizvoda za svojega. Književnik Kušan je pred kratkim objavil humoristično črtico pod naslovom »Sodnik se sedaj brije«. V njej popisuje doživljanje starega sodnika, ki je prišel v brivnico, a na svoje začudenje spoznal v brivcu človeka, katerega je pred leti obsodil na daljšo ječo. Čim je to spoznal, je sredi brivnje vstal in odšel. Prav isto zadevo je pred leti popisal na svoj način literat Borivoje Jevtić. Odtod sedaj tožba. Prizadevi Kušan pravi, da ni govora o prisvajanju tujega blaga, temveč gre slučajno za isti predmet, katerega sta oba, vendar pa vsak na svoj način, popisala.

80 ravnateljcev Batovih tovarnov po vsem svetu bo sredi tega meseca obiskalo Batovo tovarno v Borovu. Ravnatelji se bodo na čelu z glavnim ravnateljem dr. Janom Bato pripeljali s posebno jugoslovansko ladjo iz Bratislave v Belgrad. V Borovu si bodo ogledali vse oddelke tovarne, ki je za zlinsko največja v Batovem koncernu.

Z višine 18 metrov je padla na tla tretješolka Dragica Maksimović iz Belgrada. Dekle se je na pločniku tako pobilo, da je obležalo krvavo in nezvestno. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer so zdravniki izjavili, da bo brezpogojno podlegla težkim ranam. Na začudenje vseh pa se je deklica prebudila iz nezvesti. Ko so jo pregledali na rentgenskem aparatu, so videli, da si je resneje polomila le desni kolk. Zdravljenje napreduje ter je Dragica že izven nevarnosti.

Prvo prenašanje slik na daljavo so predvajali v Belgradu na velesejmu te dni. Znana tvornica radijskih aparatov »Phillips« je razstavila televizijski aparat, s katerim so potem prenašali slike in zvoke nekaterih belgrajskih pevcev in pevke. Dogodek je pomenil za Belgrajčane nekaj nenavadnega in nevsakdanjega.

V Trebinju so včeraj dopoldne na zelo svečan način ob prisotnosti ministrskega predsednika dr. Stojadinovića, ministrov dr. Mihe Kreka, Stošovića in Magaraševića položili temeljni kamen za novo gimnazijsko zgradbo. Prosvetni minister Magarašević je imel pri tej priliki govor, v katerem je poudaril junaško zgodovino Trebinja in bližnjih krajev in poudaril skrb vlade, da se tudi v teh krajih dvigne prosveta in kultura. Da se more vlada posvetiti z vso pozornostjo tem vprašanjem, je vzrok v tem, da si je država uredila mir na svojih mejah po zaslugi pametne zunanje politike, ter pomirila razgrete duhove navznotraj. Po njegovem govoru se je razvil dolg spoved, v katerem so korakali predsednik vlade dr. Stojadinović z vsemi ministri ter ban zetske banovine in drugi odličniki.

Tapetniki iz vse države so včeraj zborovali v Zagrebu. Iz Slovenije so prišli zastopniki iz Ljubljane, Celja, Maribora, Ptujja in Ljutomerja. Soglasno so sklenili, da odslej ne bodo sprejemali več tapetniških naročil od mizarjev, trgovcev s pohištvo ter drugih posredovalcev, temveč izključno le neposredno od zasebnikov.

Kako Ljubljana rešuje socialno vprašanje

Naše mesto naj bo bivališče srečnih, zdravih in zadovoljnih ljudi

Ljubljana, 12. septembra.

Menda ni človeka, ki bi na sprehodih po zeleni Ljubljani ne hvalil lepih, belih poti, ki jih je mestna občina napravila na Rožnik in od tod po Drenikovem vrhu skozi gozdove tja okrog Šišenskega vrha ter nazaj doli v razkošno okrašene tivoljske vrtove. Dobili smo tudi boljšo pot na Golovec. Z ohranitvijo Rimskega zidu in z ureditvijo krasnega okvira nasadov ob njem je Ljubljana rešila svoj najznamenitejši spomenik davne preteklosti in hkrati pripravila lepe prostore za bivanje mladine na svežem zraku. Urejena je Vilharjeva ulica in okolica banovinske preizkuševalne postaje, posebno lepo je pa zasajena Špica in slikovito urejeno Gruberjevo nabrežje. Razširjena je Cesta na Brdo in Zaloška cesta ter napravljena tudi nova pot iz Strelške ulice na Grad, a kmalu bo gotova tudi nova pot med Rožno dolino in tivoljskim parkom. Tudi ureditev nasadov in oblikovanje starih okopov na Gradu napreduje, prav tako pa je bilo na 10 cestah zgrajenih 1160 m kanalov. Vse to so napravili brezposelnim!

Samo minulo zimo je mestna občina izdala čez 970.000 din za brezposelne. Podpor so dobili 134.000 din, vendar pa z veliko večino kar v živilih, a vseh ostalih 836.000 so brezposelnim zaslužili s svojim delom.

S tem denarjem je namreč

občina zaposlila 814 brezposelnih delavcev

ki so zaslužili povprečno po 1000 din. — Mestna občina je torej podpirala brezposelne predvsem s tem, da jim je priskrbelo delo in zaslužek, a podpore so dobili le tisti, ki zaradi bolezni, poškodovanosti ali starosti niso za delo. V vsem je torej občina izdala za brezposelne skoraj 1 milijon in s tem napravila tudi mnogo koristnih in potrebnih javnih del. Teh del bi nikakor ne bila mogla dovršiti s proračunskimi gradbenimi krediti, pač je pa to vsoto zbral mestni socialni urad in je v njej tudi 150.000 din, ki jih je l. 1937 prinesla prostovoljna socialna davščina. Kakor vidimo, je sedanja mestna uprava znala prostovoljne ne prispevke in daril za mestne rezeve porabiti v splošno korist in je naložila denar res produktivno.

Vsa našeta javna dela so v korist vsem občanom, zato pa tako podpiranje nezaposlenih delavcev radi kar trojno dobro. Predvsem omogoča nezaposlenim delavcem zaslužek ter varuje tudi njih rodno breme vsaj lakote, na drugi strani pa ta zaslužek marsikoga spet vrne na pot poštenega zaslužka, zelo mnogo jih pa odvrne od postopanja in tako obvaruje pred krivimi poti. Poleg novih

cest in kanalov imamo zaradi te zaposlitve tudi manj beračev, ki bi sicer še bolj nadlegovali meščane. Če so lani Ljubljančani darovali 150.000 din prostovoljne socialne davščine, naj bodo pripravljeni, da bi bili morali po malem izdati znatno večjo vsoto nezaposlenim in njih družinam, ki bi bile prisiljene ponižati se do beračenja, če bi njih družinski očetje in njih redniki ne bili dobili vsaj skromnega zaslužka pri mestnem socialnem uradu.

Od meseca aprila pobira mestna občina prostovoljno socialno davščino, pri onih občanah, ki se prostovoljno odločijo za plačevanje teh prispevkov. Dobrodoletni teh socialnih prispevkov se zbirajo v poseben sklad za podpiranje nezaposlenih delavcev in njihovih rodin. Podpore iz tega sklada se pa dele na ta način, da občina delavca zaposli ter mu za delo plača mezdo. Delavci delajo taka javna dela, ki jih z rednimi proračunskimi krediti ni mogoče napraviti.

Kakor že omenjeno, je lani

prostovoljna socialna davščina

prinesla 150.000 din, kar je v primeri z izdatki, ki jih zahteva skrb za nezaposlene, prav majhna vsota. Ali že ta primeroma mala vsota je pripomogla, da je mestna občina zaposlila nekaj več dela potrebnih in zaslužka vrednih. Letos se je od aprila meseca nabralo že okrog 73.000 din in tudi ta vsota bo porabljena na prej opisani način. Ljubljanski občani pomagajo s plačevanjem socialne davščine reševati družine brezposelnih pred lakoto in pomanjkanjem sploh. Zato mestna občina vabi vse občane brez razlike, naj se odločijo vsak mesec vsaj za prispevek, ki ga morejo utrpjeti brez večje škode. Pri tem naj se pa vsi naši občani zavedajo, da lakota in mrav ne vprašujeta po naziranjih niti po stanu, ki je podpre vreden vsak revež, ki je voljan prijeti za pošteno delo. Edino to načelo vodi socialni urad pri zaposlovanju brezposelnih!

Kdor daruje, sme tudi vprašati, kam gre denar. Pojavili so se celo dvomi, če mestna občina ta denar res porabi v določen namen. Toda gotovo tisti ni imel dobrega namena, ki je te dvome razširil.

Skrb za revne soobčane je sicer veliki večini pri srcu, vendar je pa mnogo premalo prostovoljnih prispevkov, da bi občina mogla popolnoma odpraviti brezposelnost in bedo. Občina se pošteno trudi, da bi povsod pomagala in občani naj ji brez razlike in brez predsodkov pomagajo pri tem težkem delu, da Ljubljana ne bo samo mesto lepe zunanosti, temveč da bo naše lepo mesto tudi prebivališče srečnih, zdravih in zadovoljnih ljudi.

polju ni igrala tako podrejene vloge kot to kaže rezultat. Tekmo je gledalo 3000 ljudi.

Mnogo težje je zmagal BSK v Skoplju proti tamkajšnjemu Gradjanskemu. Rezultat je bil 2:1. Oba gola je zabil Glišović. Pri Gradjanskem je bila sijajna obramba.

Lep uspeh sta dosegla belgrajska kolesarja Slovenec Karel Laurih in Dorote Drljačić, ki sta se udeležila mednarodne dirke v Moravski Ostravi na Češkoslovaškem. Zmagal je Karel Laurih, drugi pa je bil Brlić. Sledita še dva Madžara, nato pa Čehi.

Prvi razred je zaplesal drugo kolo

Ljubljana, 12. septembra.

Po tedenskem počitku je danes prvi razred spet zaplesal svoje kolo. Dopoldne sta za Kolinsko tovarno — pod sodniškim podvežnim in policijskim nadzorom »rajala« Svoboda in Mars. Pričakovati je bilo, da bo pri tem ranjanju boljše ocenjen Mars, ki je preteklo nedeljo zmagal nad Hermesom. Toda Svoboda je zmagala s pičlim rezultatom 2:1. Kaj hočete, vedno znova se — vsem godrnjačem in duhovitežem navkljub — ponavlja banalno, že tisočkrat premetlo in ob vsaki priliki pridno rabljeno pravilo, da je »žoga okrogla«. Ob počasu je — po precej boljši in učinkovitejši igri Mars vodil z 1:0. Iz prostega strela je Zigon lepo udaril v Svobodino omaro. V drugem polčasu pa je Svoboda zaigrala odločneje. Najprej je izenačila iz enajstmetrovke, ki jo je »premetamorfiziral« v gol Kobal, nato pa je po Roglju povzela na 2:1 ter ta rezultat obdržala do konca. To pa je ob sklepu igre »seveda« pomnilo, da je Svoboda z današnjo tekmo osvojila svoji prvi dve točki.

Dopoldne sta se na igrišču Hermes v Šiški srečala Hermes in Reka. Hermes je v tej tekmi zmagal s 3:1, ko je vodil že s 3:0. Rečani se spočetka niso povsem znašli; nekoliko jih je zbehal prvi gol, ki jim ga je spravil v lastna vrata Repovž. Hermežani so po tej reški vlnovitosti napolnili pljuča z dobro porcijo zdravega šišenskega zraka. Kmalu so po Turku vodili z 2:0, nato pa po istem Turku (hermežanska branila sta se sicer spomnila tiste znane narodne, »Turk, velika je nesnaga, mora se pomeš« od praga, toda prepozno) povišali so celo na 3:1. Proti koncu polčasa je Aljančič II. že gotovo stvar potrdil v častni reški gol — bilo je 3:1 za Hermes. V drugem polčasu so Rečani razvili vse svoje sile, močno so napadali, toda deloma po svoji nespretnosti, deloma pa po zaslugi dobre hermežanske obrambne igre niso utegnili znižati rezultata še učinkoviteje. Tudi ta igra je bila lepa in dobra le v prvem polčasu. Prav dobro je sodil g. Maccoratti.

Črn dan za ISSK Maribor

Maribor, 11. septembra

Danes popoldne se je na terenu Rapida odigrala važna prvenstvena tekma med ISSK Mariborom in SK Rapidom. Moštvo Maribora je po deloma premočni igri izgubilo igro z rezultatom 3:2. Tekma je bila zelo živahna in napeta. V prvi polovici igre sta bili moštev precej izenačeni, medtem ko je drugi polčas imel Maribor konstantno premoč, ki jo pa ni mogel številčno izraziti. Rapidov napad je bil bolj odločen, imel pa je pri streljanju celo smolo, ker je krasen strel desnega krila šel na prečko in tudi diktirana 11 metrovka je ostala neizkoriščena. Maribor je prevec forsiral igro notranjega tria in očitno zanemarjal obe krili. Obramba je bila precej nesigurna, vratar je imel zelo dobre momente, je pa kriv na tretjem голу.

Strelec golov so bili: za Maribor Miloš in Pubi, za Rapid pa Jurgec, Bosendorfer in Križanc. Sodil je dobro g. Vebler iz Celja. Gledalcev je bilo okoli 600. Vreme zelo lepo.

Predtekmo prvenstvenega značaja sta odigrali rezervi

ISSK Maribor : SK Rapid 1:4 (0:1).

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlažnost v %	Veter (smer, jakost)	Padavine m/m	Pada- vina
Ljubljana	765.3	23.8	13.2	90	9	S ₁
Maribor	765.1	22.0	6.0	90	0	0
Zagreb	762.6	24.0	13.0	80	2	WSW
Belgrad	762.1	31.0	15.0	80	3	S ₁
Sarajevo	767.3	25.0	8.0	90	6	0
Vis	—	—	—	—	—	—
Split	764.4	27.0	20.0	70	6	NNW ₂
Kumovo	763.9	26.0	19.0	85	5	NW ₁
Rab	765.0	23.0	16.0	90	0	0
Đubrovnik	765.0	26.0	15.0	90	6	NNW ₁

Vremenska napoved: Deloma oblačno, sicer precej stalno vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od sobote do danes:

V soboto je bilo iz noči oblačno, ob 6.45 je pričel rositi dež, rosilo je do 7.35, ob 8.35 do 9.50 je rahlo deževalo. Ob 10.40 se je oblačnost pretrgala in je za nekaj časa posijalo sonce, ostalo pa je večina oblačno do 15, ko se je zopet popolnoma pooblačilo. Ob 16.15 se je oblačnost pričela manjšati, ob 18 pa se je naglo zjasnilo. Od 19.15 v noč je bilo popolnoma jasno. Padavina tega dne je znašala 3.8 mm, najvišja toplota zraka pa 19.5 stopinj Celzija.

Včeraj je bilo iz noči do 11.50 popolnoma jasno in toplo. Ob 11.45 so se pojavile na jugozapadu plasti lahkih oblakov, ostalo pa je ves dan večinoma jasno vreme. Ob 18.50 se je pričelo oblačiti in se je do 19.20 popolnoma pooblačilo. Ponoči je bilo oblačno, padlo je tudi nekaj kapljic dežja. Najnižja toplota zraka je znašala 11.8 stopinj Celzija.

Koledar

Danes, ponedeljek, 12. septembra: Ime Marjino.

Torek, 13. septembra: Notburga.

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovska c. 62; mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Obvestila

17 letno dekle, pošteno in pridno, z dovršeno meščansko šolo z završnim izpitom in Christofim trgovskim tečajem, je ostalo zaradi težkih družinskih razmer brez sredstev in brez doma. Dekle bi sprejelo vsako delo, pisarniško ali pri družinah kot vzgojiteljica otrok, samo da bi se preživelo.

Mestni socialni urad, ki so mu razmere dekleta znane, vabi podjetja, trgovce, obrtnike in družine, ki bi bile voljne sprejeti navedeno dekle v službo, da to sporoči mestnemu socialnemu uradu — mladinski oddelek, Krekov trg 10, prtl.

Dekliški krožek prosvetnega društva Trnova ima v torek, 13. septembra ob 8 zvečer sestanek v društvenem domu.

Glasbena šola Sloge vrši pouk v solopetju, klavirju, kitari ter v vseh ostalih instrumentalnih razen orgel, harfe, harmonike in citer. Obiskovanje osnovne teorije je obvezno. Višja teorija, orkestralne vaje, komorne vaje in zborovo petje dopolnjujejo ostali pouk. Vpis v vse predmete je vsak delavnik v šolski pisarni v Pražakovi ul. 19 od 9—12 in od 14—18.

Umetniška razstava slik in grafike bratov Vidmarjev v Jakopičevem paviljonu je odprta nepreklicno do srede 14. t. m. od 9 do 18.

Tekma harmonikarjev na velesejmu

Pravijo, da je harmonika avtomat, da ni glasbeno-vzgojni instrument in še polno drugih pomislekov je zoper njo. Včeraj pa smo mogli ugotoviti baš nasprotno, ko nam je božalo vse od 3 pa do 6 popoldne morje najlepših in najubrajnejših akordov. Tekmi je prisostvovalo v »Volge« veliko število poslušalcev. Tekmovalci so zlasti na diatonični težji in na kromatični harmoniki odigrali težke komade, ki jih more izvesti z instrumenta le res dobro zvežbana roka. Seveda je za to potrebno tudi temeljito znanje teorije. Čuli smo Lisztovo »Ogrsko rapsodijo« in Parnov »Intermezzo«. Odigrala sta jo odlično brata Golob. Mavrič je zaigral Fučikove »Donavske pripovedke«, 13 letni Schmidt pa na težki kromatični harmoniki arijo iz »Bohem« in znano arijo iz »Belega jorgovana«; Gonza: Adamov »Si j'étais roi« (»Če bi bil kralj«), Cimermanov kvartet moderni slager, in večkratni prvak g. Pillich potpuri iz »Cigana barona«.

Ob 6 popoldne je razglasil predsednik ocenjevalne komisije g. dr. Karlin izid tekmovalja, po katerem so bili nagrajeni:

na diatonični harmoniki — lažja kategorija: 1. Podobnik Ivan iz Brezij, 2. Sušnik Franc iz Viča, 3. Podgornik Rajko z Blega, 4. Tršan Alojzij iz Ljubljane;

na diatonični harmoniki — težja kategorija: 1. Feld Josip iz Osijeka, 2. Zeleznik Jakob iz Vrzdence;

na kromatični harmoniki — lažja kategorija: 1. Kosec Pavel iz Mengša, 2. Rakuša Sonja iz Celja, 3. Tausel Ivica iz Celja;

na kromatični harmoniki — težja kategorija: 1. Gonza Aleksander iz Maribora, 2. Schmidt Rudi iz Brezje;

v mladinski skupini od 8—10 let: 1. Borštnar Marjetica iz Ljubljane, 2. Varel Peter iz Ljubljane, 3. Engelmann Leon iz Kranja;

v mladinski — otroci: 1. Jeršinovič Helena iz Vrhnice, 2. Bahr Franc iz Zg. Šiške, 3. Babarovič Josip iz Ljubljane;

ansambli: 1. brata Golob iz Ljubljane, 2. Cimermanov kvartet iz Ljubljane;

v skupini že nagrajenih na diatonični harmoniki: 1. Mavrič Andrej iz Primskeovega, 2. Kosec Pavel iz Mengša.

Državna prvaka za leto 1938-39 sta Jurman

Jože in Pillich Rudolf, oba iz Ljubljane.

Po razglasitvi izida in razdelitvi nagrad je pozval g. predsednik prvonagrajenca, da odigrajo vsak po en komad za radio prenos. Obširni prostor »Volge« se je znova napolnil s poslušalci, ki so letošnje prve pri radiu za njihovo igro nagradili z viharim ploskanjem.

Rapid je bil očitno boljši, mladi Mariborov napad je prišel le do starega Barloviča, tu pa se je končala njihova umetnost Sodil je gosp. Bergant.

Tudi tretjo tekmo, prvenstvo mladine, proti SK Železničarju so belo-črni izgubili in to z visokim rezultatom 7:2 (4:1). Sodil je z. Peteln.

Šport

Včerašnja športna nedelja je bila bogata na dogodkih na vseh poljih. Najvažnejši dogodek je pač začetek IX. balkanskih iger v Belgradu. Prvi dan tekem nam je prinesel lepo število točk in vodimo za 15.5 točk pred dosedaj nepremaganimi Grki. Naši atleti so v sijajni kondiciji in smemo upravičeno pričakovati zmage, kot smo tudi že napovedali. Prvi dan tekem je naše prognoze potrdil v celoti. Prinesel nam je celo večje število točk, kot smo pričakovali:

Tehnični rezultati:

Skok v višino:

1) Inž. Martini (Jugoslavija) 185 cm; 2) in 3) Žgur (J). Pulat (Turčija) 180 cm.

Tek na 800 m:

1) Goršek (Jug.) 1:57.8; 2) Kiss (Romunija) 1:59.1; 3. Tratakos (Grčija) 1:59.9; 4. Lapusanu (Grčija).

Met kroglice:

1) Kovačević (J) 14.58 m (nov balkanski rekord); 2. Vučević (Jugoslavija) 14.35; 3. Stefanakis (Grčija) 13.95; 4. Guran (Romunija); 5. Floros (Grčija). (Grčija). 5. Pantazis (Grčija).

Tek na 100 m finale:

1) Steanović (J) 10.8; 2) Kling 10.8; 3) Pilavidis 10.8; 4. Sakelariu, 5. Bežanariu.

Tek na 10.000 m:

1) Dino Cristea (Romunija) 32:15.1; 2) Ragazos (Grčija) 32:40; 3. Krevs (Jugoslavija) 33:5.8; Bručan je zasedel 5. mesto in čeprav je tekmoval bolan, je priboril Jugoslaviji eno točko.

Nato je sledila štafeta 4x400 m kot najbolj zanimiva točka dneva.

Slovenec Pleteršek je kot prvi tekač prinesel dovoli prednosti, ki je zadostovala, da je Jugoslavija zasedla prvo mesto. Jugoslovanska reprezentanca je v postavi Pleteršek, Nikhaz, Klinger, Despot postavila nov balkanski rekord s časom 3:25.8. Druga je bila Grčija s 3:27.4, tretja Romunija s 3:30.4.

Stanje točk po današnjih tekmovaljih: 1. Jugoslavija 40½, 2. Grčija 25, 3. Romunija 16, 4. Turčija 7½, Albanija z 1 točko. Tekme se bodo nadaljevale jutri, v ponedeljek.

PLAVANJE

Drug izredno lep uspeh so dosegle naše plavalčice v meddržavnem ženskem plavalnem dvoboju naše plavalčice v Trstu v kopališču Ausonia. Naše tekmovalke so postavile sijajne rezultate, med katerimi je gotovo izreden rezultat Bearove na 400 m prosto v času 5:54.4. To je druga zmaga naših plavalčic nad italijanskimi. Rezultati: 400 m prosto: 1. Beara 5:54.4 (nov jugoslovanski rekord), 2. Radivo (Italija) 6:11.8 (nov italijanski rekord), 100 m hrbtovo: 1. Smolik (J) 1:25, 2. Bartulović (J) 1:28.

100 m prosto: 1. Locar (I) 1:14.8, 2. Smolik (J) 1:15.1, 200 m prsno: 1. Orlič (J) 3:25.4 (nov jugoslovanski rekord), 2. Boršič (J) 3:26.6.

Skoki: 1. Bertot (I), 2. Ketzja (J). Štafeta 3x100 m mešano: 1. Jugoslavija 4:19.2 (nov jugoslovanski rekord), 2. Italija 4:36.7. Štafeta 4x100 m prosto: 1. Italija 5:03, 2. Jugosl. 5:09.7.

Končno stanje točk je 31 : 24 za Jugoslavijo. Dokaz za sijajno formo naših plavalčic

Slika nemške socialne politike

Kakšni so nemški podatki o tem socialnem delu

Številni socialni ukrepi so znatno dvignili življenjski nivo širokih ljudskih plasti v Nemčiji. Pri tej povzdigi so podjetja sama sodelovala v tolikšni meri, da se je za zdaj ne da številčno določiti. Ti ukrepi lajšajo primere bede članov podjetniškega osebja in njihovih družin, poleg tega pa nudijo bolniško pomoč in podporo socialnega zavarovanja. Podjetja dajejo v višji meri doklade v primeru poroke, nosečnosti in poroda, družinske doklade k plači, povečane doklade za otroke in njihovo izobrazbo. Poleg z zakonom določenih 5 dni plačnega letnega dopusta, plačujejo mnoga podjetja tudi praznike, dalje dajejo tudi delno ali pa celo plačo onim delavcem, ki brez svoje krivde niso prišli na delo, tako n. pr. pri vpoklicu na orožne vaje in pri udeležbi izobraževalnih tečajev in sličnih prireditvah. Vsako leto raste število podjetij, ki dajejo svojim namestencem premije ob zaključku poslovnega leta, božične doklade ter jubilejne nagrade. Vrh tega je zelo veliko število institucij, namenjenih za pospeševanje štednje za podpiranje gradbe stanovanjskih zgradb in zlasti je veliko število ustanov, ki dajejo poleg že obstoječih podpor socialnega zavarovanja še dodatno skrbstvo v slučaju starosti, sirot in vdov. Da bo slika popolna, moramo še omeniti vse za pospeševanje higiene in zdravja, tako: tovarniški zdravnik s pomočniki, počitniški domovi, otroški vrtovi in vsi slični ukrepi za negovanje športa, vzdrževanje modernih kanton in cenjenih javnih kuhinj.

Zgradili ali pa izboljšali so okoli 23.000 delavskih dvoran, 6.000 tovarniških prostorov, 17 tisoč jedilnic in delavskih skupnih prostorov za odpočitek, 13.000 kopalnic in oblačilnih in 800 zadružnih hiš.

Zlasti velik pomen ima danes v Nemčiji **pravica do dopusta in njegova organizacija**.

Plačani letni počitniški dopust je že popolnoma umeven, celo sezonskim delavcem pri stavbnih podjetjih je zagotovljen, plačan dopust na podlagi posebnega sistema listkov za dopust, da celo domači delavci po kmetijah uživajo isto pravico. Dopust so podaljšali na 6 do 10 dni, za mladino na 12 do 18 dni letno, poizkusna doba pa je skrajšana na 6 mesecev, pri mladini pa na 3 mesece.

Organizacija počitniškega dopusta s pomočjo »Kraft durch Freude«, ki organizira potovanja, je šele omogočila milijonom nemških delavcev resničen oddih in možnost spoznanja Nemčije. Število udeležencev potovanja, ki jih je organizirala to društvo, je naraslo v letu 1937 že na 9 in pol milijona in to število še nadalje narašča. Razumljivo je, da je težko ustvariti pravo sliko o teh skupnih potovanjih, v modernem morskem kopalšču za 20.000 ljudi, o organiziranih počitniških kolonijah, pri vseh onih ljudeh, ki prebivajo v deželah, katerih prostor dopušta največjo možnost svobode in svobodnega gibanja. Vendar nemška socialna politika nima drugih potov na razpolago in vsi Nemci, ki na ta način preživijo

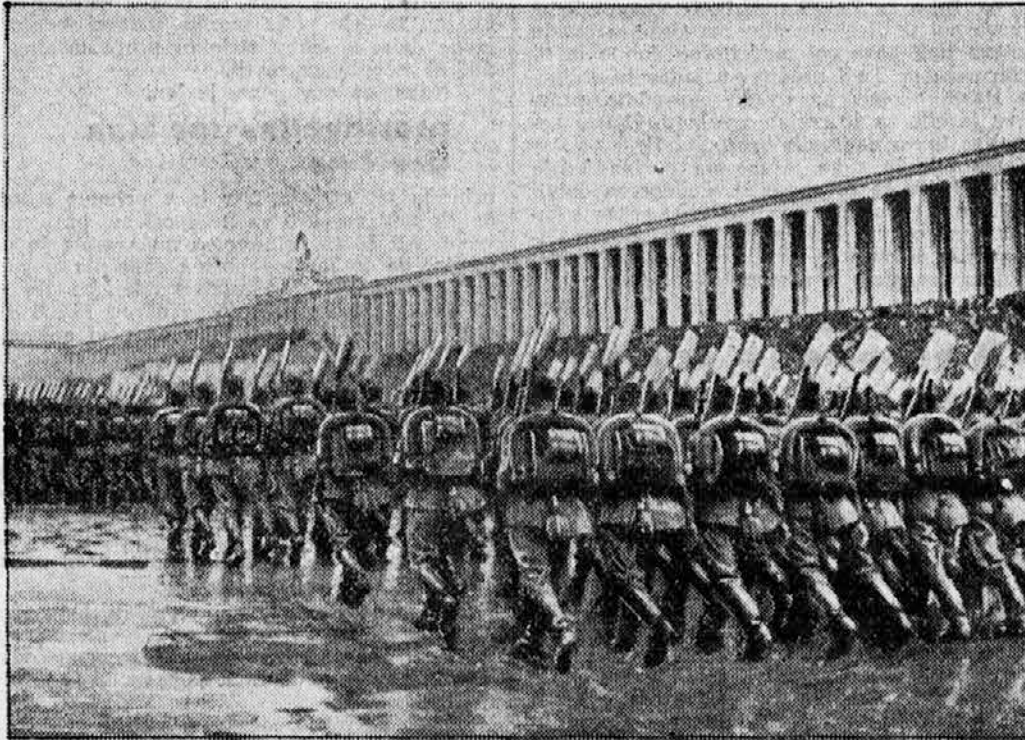
svoje počitnice, so srečni in hvaležni. Na svojih potovanjih v tujino pa je nemški delavec najboljši glasnik miru.

Vsak prosti čas kakor tudi najboljša ureditev dela naj služi za povečanje veselja do življenja. S pomočjo gledališča, koncertov, filmov, predavanj, razstav in poučnih potovanj nudi organizacija »Delo za narodno izobrazbo« (Volkshilfswerk), ki je odsek nemške delovne fronte, vedno širšim narodnim slojem možnost spoznavati kulturne zaklade naroda: tekom leta 1937 se je udeležilo 10,2 milijonov oseb športnih vzgojnih večerov, organiziranih od »Kraft durch Freude«; te

tečaje je vodila 3000 športnih učiteljev, ki so bili specialno za to nameščeni.

Vsi ukrepi, o katerih smo pravkar govorili, se izvajajo čedalje bolj tudi med podeželskim ljudstvom. V začetku leta 1938 je že 5.000 nemških vasi začelo veliko akcijo za polepšanje vasi. Gradbe hiš za domače poljske delavce pospešujejo z znatnimi državnimi podporami. Z vzgojnim delom državnega prehranjevalnega urada nemške delavske fronte pa se posegajo tudi v podeželsko življenje in tako tudi med poljske delavce.

Vse pomankljivosti pa, ki jih še ni uredilo zasebno delo podjetniških skrbstvenih organizacij in nemške delovne fronte, pa jih popravi močnega delovalna akcija zimskega pomožnega dela, dalje državne podpore za dva milijona otrok, dalje društvo »Mati in otrok«, pošiljanje otrok na deželo med poletjem in z modro stanovanjsko politiko ter mnogimi drugimi ukrepi.

Nemška delavska vojska koraka na kongresu narodno socialistične stranke v Nürnbergu mimo Hitlerja.

Tornado je odkril neverjetno dramo

Tornado, ki je divjal preko mesta Phoenix v ameriški državi Arizona, je odkril grozno tragedijo neke žene, ki jo je mož zazidal v podstrešni sobi.

Kot neka pripovedka o strahovih, vzeta iz fantastičnih romanov Edgarja Allena Poeja, je ta tragedija, ki je bila sedaj odkrita čisto slučajno. V času, ko je divjal tornado, je na pokopališču mesta Phoenix padlo neko drevo na družinsko grobnico naravoslovca Roberta Napierja. Ko so pokopališki delavci potem pospravljali na pokopališču, so odkrili nekaj čudnega. Težka veja padlega drevesa je razbila krsto prve žene Napierja, ki je umrla pred osmimi leti. Krsta je bila prazna. Truplo prve učenjakove žene je izginilo. Učenjak je bil v vsej revščini znan kot čudak, ki je le malokdaj zapustil svojo malo, dvonadstropno hišo. Oblasti pa so takoj slutile, da se je moral zgoditi zločin.

Pokopana pred osmimi leti

Poizvedovanje je ugotovilo, da je bil pred osmimi leti popolnoma pravilno izdan mrtvaški list za gospo; pokop so izvršili z vsemi slovesnostmi; za pogrebom je šlo veliko število sosedov, kajti umrla je bila zelo čislana radi svoje dobrote. Pri pogrebu je bila tudi neka skrivnost: na ženo, pokrita čez obraz z gostim pajčolanom, katero je Napier predstavil kot svojo mater. Kot so oblasti domnevale, je bila ta skrivnostna gospa učenjakova žena, ki je prisostvovala svojememu lastnemu pogrebu.

Drugi zakon

Šest mesecev po domnevani smrti svoje prve žene se je Napier poročil v drugo. Njegova druga žena ni niti slutila, da prva žena še živi. V tem zakonu sta se rodila dva otroka. Oba zakonca sta srečno živela. Le neka skrivnost je kalila

srečo. Napier je v gornjem nadstropju uredil svoj privatni laboratorij, v katerega ni smel nihče vstopiti, niti njegova žena. Napier je dal delati posebne zapahe in ključavnice, za katere je imel samo on ključ. Pod izgovorom, da mora delati posebne naravoslovne eksperimente, je ostajal učenjak včasih po cele tedne zaprt v svojem podstrešnem laboratoriju in je za ta čas vzel s seboj vedno vso potrebno hrano. Svoji drugi ženi je dejal, da dela na neki posebni iznajdbi, pri kateri noče biti od nikogar moten. Ta čas, ko je bil Napier v svojem laboratoriju, je njegova druga žena vedno odšla na potovanje z otroci. Na vprašanje, čemu rabi tako veliko hrane, ni hotel nikoli odgovoriti. Sedaj pa je razjasnena tudi ta grozna skrivnost.

Strašno odkritje

Po strahovitem odkritju po tornadu, ko so našli delavci prazno krsto v družinski grobnici Napier so oblasti preiskale učenjakovo hišo. Učenjak je dobil napad blaznosti, ko so uradniki vdrli v njegov laboratorij. Učenjaka so takoj zaprli.

Sprva niso mogli v laboratoriju odkriti ničesar posebnega. Poleg neštevilnih instrumentov, ki so potrjevali učenjakove naravoslovne študije, ni bilo nobenega sledu po, kakor se je domnevalo, umorjen prvi ženi. Kmalu pa so našli uradniki na neka zazidana vrata, ki so vodila v malo podstrešno sobico brez oken. Uradniki so vrata podrli in v temnem, smrdljivem prostoru so našli blede, shušano ženo s sivimi lasmi.

Oblasti so ugotovile, da je to prva žena Napierja, ki se je dala prostovoljno zazidati v podstrešno sobo pred osmimi leti, da bi omogočila možu poroko, ne da bi bilo treba uvesti ločitvene procese. Ali se je dala žena v resnici prostovoljno zazidati, ali pa hoče kriti s svojo izjavo

moža, ni razvidno. Na vsak način pa je strahotno dejstvo, da je preživela vsa leta v tem strašnem prostoru.

Preiskava je nadalje ugotovila, da je bil zdravnik, ki je takrat napravil mrtvaški list za gospo Napier učenjakov prijatelj, ki je izdal ponarejeno listino. Ta tragedija se je končala s procesom, v katerem je bil Napier obsojen radi dvoženstva in težke telesne poškodbe na sedem let težke ječe, zdravnik pa, ki mu je pomagal, na pet let ječe.

Skrivnostna smrt

Učenjak in zdravnik sta pa takoj, ko so ju prepeljali v ječo, umrla isto uro in z istimi znaki bolezni. Glavnega vzroka smrti niso mogli ugotoviti, domnevajo pač, da sta napravila samomor z nekim do sedaj še nepoznanim strupom.

Druga Napierova žena je takoj zapustila Arizono, da bi mogla v drugi državi pozabiti grozno preteklost. Prva žena je odpotovala z njo in ji prepustila vse Napierovo premoženje. Obe ženi sta sklenili prijateljstvo in načeta skupno vzgajati otroke.

Najdražja knjiga na svetu

Na newyorškem vojaškem letališču se je pred kratkim odigral prav svojevrsten prizor. Na letališču je prišel avtomobil, katerega so spremljali stražniki na motociklih, a za njim je šel avtomobil poln stražnikov. Na letališču je že čakalo letalo, ki so ga stražili vojaki. Iz avtomobila je stopil polkovnik Teodor Roosevelt in skrbno nesel v letalo majhen zavoj. Za njim je stopilo v letalo še nekaj ljudi in letalo se je dvignilo. Tako je potovala iz New Yorka v Boston knjiga, ena od dvanajstih izvodov spominov polkovnika Lawrencea, nekronanega kralja Arabije. Te spomine bodo izdali za javnost šele leta 1950. Ameriški izdajatelj si je pridržal pravico, da bo izdal samo dvanajst izvodov, o katerih vsak stane 20 milijonov dinarjev. Knjige so danes shranjene v močnih blagajnah neke newyorške banke in so samo en izvod izposodili za razstavo knjig v Bostonu. Policija in vojska so spremljali knjigo v New Yorku, ravno tako pa tudi v Bostonu. Stekleno omaro, v kateri je knjiga pa stražijo podnevi in ponoči detektivi.

Vrtičnik je napravil s svojo ženo izlet z avtom. Pri povratku je motor odpovedal in ni kazalo drugega, kot da je najel kmeta, ki bi z volom potegnil avto do prve garaže. Žena je med to vožnjo tarnala, kako odušaki da je kmet, ker računa celih sto dinarjev za to kratko pot.

»Nič ne maraj,« jo je tolažil mož, »saj jih bo moral trdo zaslužiti. Pogledj, z vsemi zavorami zaviram, da težje vleče.«

Lovro je venomer v družbi jadikoval, da je nesrečen, da ga zla usoda zasleduje itd. Torej se ga je naveličal poslušati in ga je bodril, češ naj ne klone, in če mu eno izpodleti, naj prične na nasprotnem koncu. — Tudi tako sem že poskusil, pravi Lovro, »nekoč sem bil v bolnišnici, ker je avto odpovedal in z menoj vred zbežal po klancu navzdol. Pet mesecev nisem prišel ven. Drugič sem pa jaz z avtom zbežal, pa me pet let ni bilo ven.«

Radio

Programi Radio Ljubljana

Ponedeljek, 12. sept.: 12. Vesela pesmi (plošče) — 12.45 Poročila — 13. Napovedi — 13.20 Opoldanski koncert (Radijskega orkestra) — 14. Napovedi — 15. Po domače (plošče) — 15.40 Duševne bolezni in značaj (g. prof. E. Horvat) — 16. Napovedi, poročila — 17.30 Naeura — 18.30 Zanimivosti (g. Mirko Javorinski) — 19. Koncert, Sodeluje g. Jean Franzl, operni tenorist in Radijski orkester — 21.30 Koncert na wurliških orglah (plošče) — 22. Napovedi, poročila — 22.15 Prenos petja in glasbe iz velesejemske restavracije Cesar.

Drugi programi

Ponedeljek, 12. septembra: Beograd: 20. Prenos iz begradskega narodnega gledališča — Zagreb: 20. Pesmi, klavirske kompozicije domačih avtorjev, 21. Ruska glasba — Varšava: 22. Komorna glasba (Haydn, Ravel) — Sofija: 19.45 Simfonični koncert — Budimpešta: 19.35 Simfonični koncert, 21.10 Ciganski orkester — Milano: 21.45 Komedija — Rim: 21. Vojaški koncert, 22.10 Pevski koncert.

Spomenik, ki so ga postavili v Rimu italijanskim vojakom, padlim na bojiščih v Španiji.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Slovesno je vstal od mize in šel pred Antoniem v svojo sobo. Pod sliko izgnanega kralja Jakoba je s precejšno težavo odprl malo srebrno škatljo. Že dolgo leta ni bil pogledal vanjo. Natančno že od one noči nič več, ko so prinesli k njemu Antonia.

Vzel je iz škatlje sličico svoje hčere, jo podržal na dlani ter jo znova in znova pogledoval. Zdelo se je, kakor da jo je vzel od mrtvih. Začel je drhteti in je dejal:

»Moj sin, pridi sem, polagam našo čast v tvoje roke.«

Pri tem je položil sliko v Antoniovo iztegnjeno roko ter nadaljeval:

»Mislim, da je bila to tvoja mati. Ne vem natančno, toda mislim. Več ti ne morem povedati.«

Z obeska na roki je v Antonia gledal isti obraz, kakor se mu je zrcalil iz studenca v njegovih sanjah. Zdelo se mu je, kakor da z otroškimi očmi spet stoji na svojo drugo podobo. Prav to obličje ga je gledalo tudi tisto noč z Angelo, ko je prišla Marija k ribniku: njegov lastni obraz, toda ljubeznivejši, nežnejši, žareč pod megleno soparo. Zdel se mu je, že zdavnaj znan, zato je sliko molče vrnil.

Mister Bonnyfeather je dejal:

»Počakaj me zunaj. Rad bi bil za trenutek sam.«

Pribrskal je iz pepela v kamnu malce nesežganega lesa in zakuril majhen ogenj. S pomočjo meha je kmalu začelo žareti tudi ogelje. Na podobo ni vrgel več nobenega pogleda.

»Zbogom Marija, kmalu se vidi.«

Sklonil se je globoko in napol zaprl oči. Meh je vzdihoval, zlato iz okvirja se je topilo.

Ko se je mister Bonnyfeather vrnil v staro plesno dvorano, je na zemlji bila samo še ena, živa Marijina slika, tista, ki jo je večje oko še vedno znalo zaslediti v Antonievem obličju. Oči pa, ki so bile za to najbolj spretno, so bile že zdavnaj motne...

Mister Bonnyfeather je nadaljeval:

»Zdaj pa, če bi bil jaz ti, bi si ne pustil kvariti dobre volje, ne po ljubezni, ne po ničemer. Treba ti je spremembe kraja. Moraš v svet, da boš poskusil srečo.«

»Na Angleško v šolo bi pa zdaj ne šel prav zelo rad,« je dejal Antonio, ki se je domislil, da Florence ne bo tam.

73

»Ne, saj sem tudi jaz izmisli boljše šolo za te. Naletelo je tako, da si ti edini, ki bi morda utegnil neki moj načrt srečno izpeljati do konca. Gre za iztirjanje velikega dolga, ki je že dolgo zaprt, za približno devetstotisoč funtov. Za to bi moral potovati na Kubo. Kaj misliš o tem?«

Antonio je tako naglo planil, da stari gospod ni mogel dvomiti o njegovem zanimanju. Nadaljeval je:

»Stvar je taka: morda si iz španskega dopisovanja videl, da imam s podjetjem Don Carlos Gallego & Sinovi v Havani obsežne posle. Toda ti posli so nekam posebne narave, zato so plačila tega podjetja samo delno v gotovini, delno pa jih je plačevala v blagu. Mi smo jim na primer dobavljali: medeninarsto žico, katun, igrače, nakit, stare puške, verige s krogli in spone, potem pa še najraznovrstnejšo šaro, na primer sode z avstrijskimi tolariji, ki so jih kovali pod Marijo Terezijo. Ti so bili posebno dragi. S takim blagom trgujejo konec koncev v Afriki, saj veš.«

Kar na lepem je vse razkošje tega dvorskega pesništva dobilo zanj čuden oseben pomen. Ustavil se je nad vrticami, ki so primernjele prihod kneževskega dediča in naslednika s pomladjo, poltelja in jesenjo.

Nenadno pa so zagrmeli topovi z angleškega brodogoja, ki je jadrilo iz pristanišča in pozdravljalo toskansko zastavo, ki je še vedno plapolala na gradu. Bonnyfeather se je tako divje prestrašil, da mu je knjiga padla na tla:

»Torej zdaj jadrado — vse je na varnem.«

Pol ure pozneje je zadonel glasno rjovenje množice. Namesto prapora velikega vojvoda, so potegnili na jabor tribarvnicu. Toda John Bonnyfeather ni tega nič več slišal. Spokojno je sedel na popoldanskem soncu in dremal spanje starega možička.

Med tem pa so z oken v gornjem nadstropju hiše Case Franco gledali Antonio, Vincenc, Toussaint in Frankova rodina, razen strica Ottona, kako prihajajo Francozi. Ko so zasedli trdnjavo, so tam našli guvernerja Spanocchia. Zdalj so ga na njegovo lastno nujno prošnjo pod vojaško stražo peljali na magistrat. Množica mu je rjavela, naj vrne denar iz loterije. Domnevali so, da je ta denar z mestnimi blaginjami vred dal naložiti na ladje.

Proti dveh popoldne so slišali, kakop top na gradu zastoj strelja za nekaj angleškimi ladjami, ki so vprav odrinile od nabrežja.

Kmalu nato je po Stradi Ferdinandu in skoku prijel oddelek francoskih konjenikov. Na čelu je jedril častnik v krasni uniformi. Imeli so ga v začetku za generala Bonaparteja in množica ga je viharno pozdravila. A bil je le general Murat. Razjahal je in začel pripravljati dostojen sprejem za osvovitelja.

Guverner in njegov štab so morali obleči slavnostne uniforme. Sklicali so tudi razne tuje konzule. Tudi stric Oto je moral iz postelje in obleči praznično obleko. Bil je blede kakor smrt. Treba je

bilo veliko piva in veliko pomirjujočih besedi od Vincenca in Antonia, da se je odločil kreniti na pot čez ozko cesto. Nečak mu je mahal z okna, a ni dobil nazaj nič odgovora.

Zdalj se je začelo nedogledno čakanje, kakor je to po navadi pri vseh vojaških prireditvah. Množica je začela kmalu razgrajati. Francoski konji so jo za kazen pritiskali k zidu. Kmalu so odnesli majhno dekle, ki je hlatalo in vzdihovalo; dobilo je udarec od konja.

Ta trenutek je spodaj potrkala tudi policija in oznanila povelje, da morajo biti zvečer vse hiše razsvetljene. Svoboda je prišla uradno, zdaj je bilo treba veseliti se ali pa iti v ječo.

Antonio se je smejal in je začel Toussainta obdelovati z navedki iz Rousseaua. Potem pa ga je bilo te nepremišljene okrutnosti sram. Njegov stari učitelj je bil že tako in tako ves upadel od razočaranja. Antonio ga je po mesecih spet prvič prijel za roko in ga z nemim obžalovanjem prosil odpuščanja. Mali Francoz ga je gledal tako hvaležno, da je bil Antonio ganjen skoraj do solz.

Na trgu so začeli ropotati bobni. Slišali so ostro povelje. Ko so spet pogledali skozi okno, se je tisoč sabelj zalesketalo v zrak kakor eno samo rezilo. Iz daljave je bilo slišati sum poskakajočih konj in drdrajočih koles. Ljudje so stegovali vratove.

Po Stradi Ferdinandu sem se je približala preprosta kočija, ki so jo vlekli belci, spremljal jo je en sam, ves blaten gardist.

Sredi sedeža zadaj, je slonel majhen blede mož brez klubov, redki lasje so mu frfotali v vetru. Bral je knjigo. Za rjovenje množice se ni niti najmanj menil.

Ko je voz krenil na trg, so težka topovska kolesa, na katera je bila nasajena zadnja os, zarisala črti kroga na okroglastem tlaku in zraven ogabno cvilila.

Ta trenutek se je mož v vozu presedel in zagnal knjigo na cesto. Nekaj cestnih pobalnikov se je začelo trgati za razpravo o balistikah, ki je frfotala nad njimi, kakor ranjen metulj in polagoma taval navzdol.

Spet blisk: sablje so pozdravile. Voz se je z enim samim sunkom ustavil pred magistratom.

Bledi mladi mož, ki je sedel kakor sveča, se je zdelo, da ne polni samo voza, marveč ves trg. Posadil si je klubok na glavo in pozdravil.

Jezdeci so sedeli strumno, kakor malo opečani kipi z bronastimi obrazi. Murat je stopil po stopnicah in hotel pozdraviti Bonaparteja. Ta pa je dejal z visokim svetlim glasom, ki bi bil donel po žensko, če bi ne bil tako oster in obtožujoč:

»No general, torej ste prišli prepozno!«

Murat je začel:

»Ladje so bile že proč, mon general.«

A Bonaparte ga je takoj ustavil. Iz voza je očitalo prst pokazal na skupino vrh stopnic in sicer čisto razločno na strica Ottona: